

LUNDS
UNIVERSITET

Aggressionsbrottets Janusansikte

En undersökning av aggressionsbrottets utveckling och inverkan på Säkerhetsrådets beslutsfattande avseende militär intervention i situationer med grova människorättsbrott.

Annika Marie Ruge

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSG31
Termin: Vårterminen 2017
Handledare: Fredrika Larsson, Olof Beckman
Omfång: 10 000- 15 000 ord

Abstract

Staters interventionism har legat bakom många grova människorättskränkningar. Eftersom FN-systemets vetorätt skyddar vissa stater från straffrättsligt ansvar finns det få reella utsikter för en minskning av dessa människorättsbrott. Inom det institutionella systemet är den *Internationella Brottmålsdomstolen ICC* och det möjliga aktiverandet av dess jurisdiktion över *aggressionsbrottet* – som nu befinner sig inom räckhåll - det mest realistiska alternativet. Syftet med denna text är att kartlägga en sådan kriminaliserings potential, sedan visa möjligheterna med ett alternativt system till FN:s Säkerhetsråd och vad det skulle innebära för människors säkerhet. Undersökningen består av en textanalys samt offentligt förarbets- och transkriberat material. Arbetssättet har influerats av *Grounded Theory* och en kombination av textanalytiska metoder, där David Kennedy och Martti Koskeniemi, som är nyckelpersoner inom *Critical Legal Studies*, utgör den teoretiska utgångspunkten. Studien leder till slutsatsen att straffrättsligt aktiverande av aggressionsbrottet, som för första gången skulle konfrontera statsledare med konsekvenserna av sitt agerande, har potential att bidra till en mer ansvarsfull säkerhetspolitik, implementering av människorättsligt skydd samt att detta uppnås bäst av en domstol som är genuint fristående från FN:s Säkerhetsråd.

Nyckelord: *Critical Legal Studies; Grounded Theory; Internationella Brottmålsdomstolen; Aggressionsbrottet; Internationell Straffrätt; Interventionism; Mänskliga Rättigheter;*

Keywords: *International Criminal Court; UN Security Council; the Crime of Aggression; International Criminal Law; Interventionism; Human Rights;*

Innehållsförteckning

Inledning	1
<i>Syfte och frågeställning</i>	2
<i>Källmaterial</i>	3
<i>Disposition</i>	3
<i>Teoretiska utgångspunkter</i>	4
<i>Metod</i>	7
Litteraturöversikt och tidigare forskning	9
Analys av Romstadgan och implikationerna för ICC:s självständighet	11
<i>Artikel 8 bis och tillhörande Understandings i Annex III från Kampala konferensen</i>	12
<i>Artikel 15 bis och tillhörande Understandings i Annex III från Kampala konferensen – jurisdiktion över brottet och undantagen</i>	15
<i>Delslutsats</i>	19
Undersökning av retoriken inom FN:s Säkerhetsråd med utgångspunkt i <i>Verbatim Records</i>	21
<i>Bakgrund till S/RES/1593 (2005): FN Generalförsamlingens rapport S/2005/60</i>	22
<i>Kodning av tillhörande Verbatim Records S/PV.5158</i>	24
<i>Bakgrund till S/RES/1970 (2011) – Libyenkonflikten</i>	27
<i>Kodning av tillhörande Verbatim Records S/PV.6491</i>	28
<i>Bakgrund till S/RES/1973 (2011) – Flygförbud för Libyen</i>	31
<i>Kodning av tillhörande Verbatim Records, S/PV.6498</i>	31
<i>Bakgrund till S/2014/348 (2014) och kodning av Verbatim Records S/PV.7180</i>	35
<i>Analys av Verbatim Records med fokus på rättighets- och säkerhetsrelaterade begrepp</i>	37
<i>Sammanfattning och resultat av kodningen</i>	40
Övergripande slutsats och resultatdiskussion	44
Referenser	46
<i>Litteratur</i>	46
<i>Lagar och traktater</i>	46
<i>FN Säkerhetsrådsresolutioner</i>	47
<i>ICC Resolutioner</i>	47
<i>Övrigt material</i>	47

Inledning

”The International Criminal Court at present has no jurisdiction over the crime of aggression and could therefore not entertain a case concerning the lawfulness of any military action.”¹

Den 7:e mars år 2003 mottar den brittiske premiärministern Tony Blair ett hemligstämplat dokument i brevlådan. Avsändaren är hans juridiska rådgivare, justitiekanslern Lord Goldsmith och rubriken är tydlig: *Iraq:Resolution 1441*. Goldsmith skriver att en invasion i Irak fullständigt saknar rättslig grund och skulle underminera FN:s Säkerhetsråds auktoritet.² Ett par dagar senare invaderar Storbritannien Irak.

I brevet avråder Lord Goldsmith Tony Blair från att agera utan explicit auktorisering av Säkerhetsrådet och uppmärksammar premiärministern på de rättsliga konsekvenser en intervention skulle kunna få. Det är nu Internationella Brottmålsdomstolen ICC kommer in i bilden. Goldsmith varnar för att det finns en stor chans att ICC – trots ännu inte aktiverad jurisdiktion över olagliga interventioner – kommer vilja granska interventionen med särskilt fokus på potentiella krigsbrott av brittisk militär. I och med att Storbritannien har godkänt ICC:s jurisdiktion, får Blair nu räkna med att han kan komma att dras inför domstolen.³

Goldsmiths brev förhindrade aldrig interventionen i Irak. Däremot lyckas han synliggöra hänsynslösheten med vilken Blair i egenskap av statsledare resonerar. Denna undersökning handlar inte heller specifikt om interventionen i Irak – däremot grundar den sig i späningsförhållandet mellan staters oinskränkta suveränitet å den ena och människorättsliga åtaganden, som inskränker suveräniteten å den andra sidan. Med avstamp i denna dikotomi riktar fokus på hur stater använder rättsliga argument för att rättfärdiga aggressivt beteende, och hur ICCs jurisdiktion över aggressionsbrottet skulle kunna påverka staters agerande i mer människorättsrespekterande riktning.

¹ Goldsmith, Attorney General, *Secret Document on Iraq: Resolution 1441*, march, pkt. 33

² Goldsmith, Attorney General, *Secret Document on Iraq: Resolution 1441*, march 2003

³ ICC:s preliminära förundersökning ang. *krigsbrott* begått av brittiska soldater i Irak pågår i skrivande stund, se: <https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=160704-otp-stat> samt: <https://www.icc-cpi.int/iraq>

För ett effektivt människorättsligt skydd är frågan om statligt ansvarsutkrävande central, och där besitter ICC idag en potential som ingen annan internationell institution kan motsvara. Staters beteende har alltid konsekvenser för människor. Staters militära interventioner innebär alltid omfattande kränkningar av de mest basala mänskliga rättigheterna, inte minst rätten till liv. Rättssystemet vi lever i idag dras med stora brister och erbjuder inget heltäckande skydd för alla individers mänskliga rättigheter. Att undersöka interventionism och ansvarsutkrävande för ett bättre människorättsligt skydd är därför av vital betydelse för hur människorättskydd ska utformas på metanivån.

Syfte och frågeställning

Det övergripande syftet med uppsatsen är att undersöka vad en straffrättslig kriminalisering av aggressionsbrottet under ICC skulle innebära för statsledares benägenhet att angripa andra stater – och därmed för skyddet av oskyldiga människors liv och säkerhet. Trots att vi idag har ett system med ett generellt våldsförbud, präglas vissa staters beteende fortfarande av omfattande interventionism.⁴ Detta är relevant att undersöka då brott mot våldsförbudet innebär ett allvarligt bakslag för staters folkrättsliga åtaganden och moraliska skyldighet att implementera mänskliga rättigheter.

Uppsatsen består av två delar som i kombination med varandra bidrar till resultatet. Syftet med *första delen* är att analysera aggressionsbrottets betydelse för ICC, för att på så sätt visa att kriminaliseringen skulle kunna förebygga godtyckliga interventioner där civilbefolkningen ofta drabbas hårdast. Vetoländerna i FN:s Säkerhetsråd har hitintills utan egentliga påföljder kunnat ta rätten i egna händer. I de fallen skulle kriminaliseringen skulle göra systemet mera jämlikt och rättssäkert.⁵ Syftet med *andra delen* är att belysa verkliga fall, där Säkerhetsrådet på ett skenbart motsägelsefullt sätt *refererar* till ICC för att därigenom belysa huruvida ICC också används för rättfärdigandet av militära interventioner. Det är just denna motsättning som ska analyseras för att sedan knytas samman med aggressionsbrottets utveckling.

Anledningen till dispositionen är att analysen i första delen resulterar i en del tentativa slutsatser som undersökningen i del två ger konkreta exempel på. Båda delarna i kombination med varandra ämnar åt att besvara samma övergripande frågeställning:

⁴ Charter of the United Nations (1945), 557 U.N.T.S. 143, art. 2 (4)

⁵ Charter of the United Nations (1945), 557 U.N.T.S. 143, art. 27 (3)

På vilket sätt skulle straffrättsliga påföljder kunna ha en återhållande effekt på den interventionistiska politik som förs av säkerhetsrådets permanenta medlemmar?

Källmaterial

Undersökningen fokuserar på konkreta fall som ska synliggöra återkommande drag i FN:s Säkerhetsråds inverkan på ICC som oberoende internationell domstol. Materialet har valts således utifrån undersökningens frågeställning som tar sikte på aggressionsbrottets potential och Säkerhetsrådets förhållningssätt till ICC.

I *första delen* analyseras aggressionsbrottets utformning, med utgångspunkt i förarbetesmaterial utfärdat av ICC:s Special Working Group samt kompletterande synpunkter på aktiverandet av aggressionsbrottet. Materialet utgörs av mötesprotokollen RC/5 2010, RC/10/Add.1 2010, resolution RC/Res.6 och tillägget till Romstadgan artikel 8 *bis*, 15 *bis* och 15 *ter*.

Andra delen av uppsatsen fokuserar på retoriken inom Säkerhetsrådet i samband med hänskjutandet av situationerna i Darfur, Libyen och Syrien till ICC.⁶ Materialet består av *Verbatim Records* – transkriberat material från mötena där representanter för FN:s medlemsstater redogör för sina beslut gällande hänskjutandet till ICC – samt de tillhörande säkerhetsresolutionerna från inbördeskrigen i Sudan, den i Libyen och den i Syrien.⁷ I skrivande stund finns inga fler sådana fall.

Disposition

Uppsatsen består av två delar som förs ihop till en gemensam slutsats. För uppdelningen finns flera skäl. Ett av dessa är skillnaderna i källmaterialet och de olika metoder som krävdes för att bearbeta respektive del – där uppdelningen gjorde analysen mer översiktlig. En annan an-

⁶ I källmaterialet innebär en *situation* alltid en politisk och våldsam konflikt.

⁷ 1. *Resolution S/RES/1593* (2005) och tillhörande *Verbatim Records S/PV.5158*, där Säkerhetsrådet hänskjuter konflikten i Darfur, Sudan, till ICC; 2. *Resolution S/RES/1970* (2011) och tillhörande *Verbatim Records S/PV.6491*, där Säkerhetsrådet hänskjuter konflikten i Libyen till ICC. Även i *S/RES/1973* (2011) och *Verbatim Records S/PV.6498* hänskjuter Säkerhetsrådet situationen till ICC. Dessutom införs en no-fly zone över Libyen, krav på vapenvila artikuleras och ett hot mot den internationella freden och säkerheten konstateras; 3. *Verbatim Records S/PV.7180* (2014) och tillhörande resolutionsutkastet *S/2014/348*, där Säkerhetsrådet diskuterar att eventuellt hänskjuta situationen i Syrien till ICC.

ledning är att det finns ett värde med att kombinera två olika sorters källmaterial och två olika metodiska tillvägagångssätt, som båda närmar sig forskningsfrågan från var sitt aktörs perspektiv, för att på så sätt få ett mer nyanserat resultat.

I första delen behandlas det omdiskuterade aggressionsbrottet, som finns inskriven i artikel 5 av ICC:s stadga (Romstadgan) men som ICC ännu inte har aktiv jurisdiktion över. Här analyseras formuleringen av brottsrekvisiten och vad som skulle krävas för att de ska uppfyllas. Sedan undersöks *Special Working Groups* (ICC:s aggressionsbrottsarbetsgruppens) argument för hur brottsrekvisiten och procedurreglerna för domstolens tillvägagångssätt är utformade. Slutligen vägs kompletterande synpunkter in för att diskutera svagheter i bestämmelserna, samt risker och möjligheter som kriminaliserandet av aggressionsbrottet skulle innebära.

Resultatet från första delen väcker en del frågor, som leder till undersökningens andra del. Den fokuserar på situationer där Säkerhetsrådet har gjort bruk av artikel 13b i Romstadgan – möjligheten att hänskjuta en situation till ICC och därigenom utvidga domstolens territoriella jurisdiktion.⁸ Här analyseras främst retoriken i *Verbatim Records of the Security Council* och tillhörande resolutioner. En central fråga i andra delen är huruvida Säkerhetsrådets medlemmar använder ICC som verktyg för politiska syften genom att bruka ett alltmer juridisk språk, utan att för den skull själva agera mer i enlighet med de juridiska förpliktelserna. Denna del väcker ytterligare viktiga frågor: riskerar ICC att bli ett underordnat organ till Säkerhetsrådet om kopplingarna mellan organen emellan förstärks? Försvagas alltså ICC snarare än stärks genom en nära relation till Säkerhetsrådet?

Den bärande frågan som är gemensam för båda delar är huruvida aktiverandet av aggressionsbrottet skulle påverka internationellt ansvarsutkrävande på så sätt bromsa den omfattande interventionismen, dess människorättskonsekvenser samt huruvida det kan utläsas i diskussionen om aggressionsbrottet och retoriken när Säkerhetsrådet faktiskt utvidgar ICC:s jurisdiktion.

Teoretiska utgångspunkter

För att förstå de komplexa strukturerna och den politiska kontext som ligger bakom både diskussionen om aggressionsbrottet och de undersökta resolutionerna har det varit nödvändigt att

⁸ Enligt artikel 13 b i Romstadgan kan Säkerhetsrådet utvidga ICC:s jurisdiktion även över stater som aldrig har anslutit sig till ICC, se: Rome Statute of the International Criminal Court (1998), 2187 U.N.T.S. 90, Art. 13 b

hitta ett angreppssätt som just ämnar synliggöra och problematisera bakomliggande strukturer inom det internationella rättssystemet. Två författare som gör detta och kontinuerligt har använts undersökningen igenom är Martti Koskenniemi och David Kennedy. Båda räknas till samma gren inom kritiska rättsstudier (CLS).

CLS Movement, som inte betraktar sig själv som en heterogen rörelse, uppstod i slutet på 1970-talet som reaktion på en endimensionell rättspositivistisk diskurs. Inom CLS kritiseras synen på rätten som ett slutet, rationellt system och grundas inte på en egen filosofi utan har influerats från flera olika håll.⁹ CLS-perspektivet öppnar upp diskursen för en mer omfattande kritik av rätten och den liberala rättsteorin som – enligt CLS – på felaktiga grunder bygger på uppfattningen om juridiken som överordnad företeelse oaktad paradoxen som ligger i att individer ska ha största möjliga frihet men samtidigt begränsas genom lagar.¹⁰

Detta paradoxala förhållande kan med fördel överföras på denna studies forskningsfråga och den underliggande spänning den tar sikte på: staters absoluta suveränitet å den ena – och ett rättsligt bindande system som samtidigt begränsar och koordinerar suveräniteten å den andra sidan. Mycket av CLS-kritiken riktas mot denna dikotomi och blir därför relevant som teoretisk perspektiv på föreliggande undersökning. Dikotomin synliggörs bland annat av FN-stadgans artikel 2(4), ett allmänt våldsförbud – och de likaväl existerande undantagen som trots våldsförbudet möjliggör legal våldsanvändning.¹¹

En vanlig kritik mot CLS är att perspektivet riskerar bli cyniskt, i moraliskt hänseende nihilistiskt och utan tillfredställande praktiska slutsatser.¹² Kritik som David Kennedy och Martti Koskenniemi – två av CLS:s centralgestalter – besvarar genom att hävda att man inte ska acceptera att folkrätten är ett hopplöst fenomen. Det de problematiserar är föreställningen om en distinkt och förutsägbar folkrättslig diskurs.¹³ Främst Kennedy, men i viss omfattning även Koskenniemi, undersöker och ifrågasätter den juridiska begreppsanvändningen inom folkrätten och säkerhetspolitiska frågor. Eftersom undersökningen behandlar retoriken inom politiska och juridiska institutioner, och bland annat hur de två rent språkligt förhåller sig till varandra, har Koskenniemi och Kennedy använts för att kunna se flera dimensioner av det som sägs i internationella offentliga sammanhang.

⁹ Wrangle, Pål, *En Diskussion utan Innehåll – Critical Legal Studies inom Folkrätten*, s. 257, 258;

¹⁰ Koskenniemi, Martti, *From Apology to Utopia. The Structure of International Legal Argument*, Helsingfors 1989, s 52 och 66;

¹¹ Wrangle, Pål, *En Diskussion utan Innehåll – Critical Legal Studies inom Folkrätten*, s. 265;

¹² Recension av Kennedy i *American Journal of International Law*, 1989, s. 630 ff. s. 640, *American Journal of International Law*, 1990, s. 771

¹³ Wrangle, Pål, *En Diskussion utan Innehåll – Critical Legal Studies inom Folkrätten*, s.266

I sin antologi *The Politics of International Law* driver Koskenniemi tesen att politik och juridik är samexisterande företeelser där den förstnämnde inte kan finnas utan den andra. Koskenniemi skiljer sig från andra rättsteoretiker då han teoretiserar internationell rätt genom att använda sig av både politisk filosofi och social teori.¹⁴ Koskenniemis tes om att juridik ofta är resultat av politik och vice versa, är intressant att applicera på forskningsfrågan eftersom mycket av den kritik som riktats mot relationen Säkerhetsrådet och ICC emellan, bottnat i politikens inverkan på den internationella straffrätten. Koskenniemi erbjuder en lösningsorienterad syn på denna spänning genom att hävda att den är önskvärd och naturlig.¹⁵ Det är viktigt att påpeka att undersökningen inte ämnar återge en exakt beskrivning av Koskenniemis samlade teser eller att i likhet med honom dekonstruera folkrätten, utan att analysen fokuserar på de delar i hans forskning som belyser samspelet mellan det juridiska och politiska språket.

För att belysa problematiken när ett rättsligt terminologi används i politiska sammanhang har *David Kennedys* bok *Of War and Law* varit den huvudsakliga utgångspunkten. Där lyfter han risken med användandet av juridiska termer inom politiska samtal genom att de missbrukas för att legitimera militära interventioner. Hans idéer är en motvikt till de argument som framförs av statsrepresentanterna i källmaterialet och är viktiga för att kunna identifiera när rättighetsargument är relevant och hållbara eller när de manipuleras för att motivera och rättfärdiga säkerhetspolitiska beslut.¹⁶ Hans perspektiv är intressant att applicera på interaktionen mellan Säkerhetsrådet, vars uppgift är att skydda den internationella freden och säkerheten, och ett ICC som ska vara opartiskt, oberoende och handlingskraftigt. Utan att anamma Kennedys synsätt hela undersökningen igenom, bidrar han till en djupare förståelse av spänningarna institutionerna emellan och av möjliga risker ett mer samordnat tillvägagångssätt skulle innebära.

Kennedy och Koskenniemi har – trots att de räknas till samma teoretiska gren – olika utgångspunkter gällande det juridiska och politiska språket. Medan Koskenniemi hävdar att juridiska- och politiska argument måste förenas – dels för att det enligt honom är oundvikligt, dels för att det leder till de bästa lösningarna – pekar Kennedy på faran med att integrera en rättslig diskurs i interventionspolitiken. Att kombinera dessa uppfattningar har erbjudit en bred och funktionell utgångspunkt för undersökningen.

¹⁴ Jouannet, Emmanuelle, *A Critical Introduction* i: Koskenniemi Martti, *The Politics of International Law*, Oxford, s. 5

¹⁵ Jouannet, Emmanuelle, *A Critical Introduction* i: Koskenniemi Martti, *The Politics of International Law*, s.15

¹⁶ Harvard Law School, Faculty – directory, David W. Kennedy (<http://hls.harvard.edu/faculty/directory/10468/Kennedy>, senast besökt: 17.04.2017)

Metod

Som analytiskt verktyg i undersökningen har en egen *textanalytisk* metod använts, sammansatt av *innehålls-* och *argumentationsanalys* samt *begreppsanalytiska* element där målet var att identifiera huvuddragen och tendenser i Säkerhetsrådets retorik och begreppsanvändning när den refererar till ICC. Detta sätt att närma sig en forskningsfråga har inspirerats av tillvägagångssättet inom *Grounded Theory* (grundad teori) – en dynamisk metod som anpassas utifrån vad som succesivt kommer fram i material och undersökning.¹⁷

I första delen undersöks befintlig lagtext och retorik med hjälp av ovan nämnda metoder. I andra delen har även ett kodningsschema konstruerats för att analysera resolutionerna och belysa förändringar i språket över tid. Inspiration för kodningen har hämtats från argumentationsanalytiska scheman i boken *Textens Mening och Makt* men har sedan utvidgats och anpassats utifrån det specifika materialet.

En *innehållsanalytisk metod* brukar användas för att hitta mönster i materialet och jämföra olika element i texten, med syftet att belysa dess explicita och implicita betydelser. Ett vanligt tillvägagångssätt inom innehållsanalysen är att (ofta med hjälp av ett kodningsschema) räkna frekvensen av uttryckta idéer för att därigenom belysa förändringar över tid – ett tillvägagångssätt som i föreliggande undersökning använts i analysen av *Verbatim Records*.¹⁸ För att undersöka vad aktörerna egentligen argumenterar för, har *argumentationsanalytiska metoder* använts. Metoden brukar också användas för att på ett strukturerat sätt skilja på retorik och faktisk argumentation. En *begreppsanalytisk metod* har använts för att analysera olika återkommande uttryck i *Verbatim Records*.¹⁹ Metoden skapar förståelse för begreppens verkliga betydelse genom att belysa den samtida samhälleliga och politiska kontext inom vilken begreppen används.²⁰

Uppsatsens metodiska tillvägagångssättet består alltså av en hybridiseringen av de nyss nämnda analysmetoderna och har utvecklats parallellt med ett strukturerat läsande av textmaterialet. Detta är ett metodisk tillvägagångssätt inom *Grounded Theory*.²¹ *Grounded The-*

¹⁷ Mills, J., Bonner, A., & Francis, K. (2006). *The development of constructivist grounded theory*. International Journal of Qualitative Methods, 5(1), Article 3. Retrieved [date] from http://www.ualberta.ca/~ijqm/backissues/5_1/pdf/mills.pdf, s.3

¹⁸ Bergström & Boréus, *Textens Mening och Makt*, 3:e upplaga (2012), Studentlitteratur AB Lund, s. 51

¹⁹ Bergström & Boréus, *Textens Mening och Makt*, 3:e upplaga (2012), Studentlitteratur AB Lund, s. 24

²⁰ Kurunmäki, Jussi i: Bergström & Boréus, *Textens mening och makt*, 3:e upplaga (2012), Studentlitteratur AB Lund, s. 215

²¹ Mills, J., Bonner, A., & Francis, K. (2006). *The development of constructivist grounded theory*. International Journal of Qualitative Methods, 5(1), Article 3. Retrieved [date] from

ory, som utvecklades av Anselm Strauss och Barney Glaser i Chicago början av 1960-talet, ska inte ses som en enskild metod utan består av flera olika analysmetoder som i enlighet med *Grounded Theory*-tillvägagångssättet får överlappa varandra. Metoden har sitt ursprung i socialvetenskapliga undersökningar och används framförallt för att utvärdera kvalitativ data som intervjuer eller observationsprotokoll – vilket gör den adekvat för denna undersökningen även om den inte är strikt socialvetenskaplig. Strauss och Glaser sammanfattar metoden såhär:

*”Grounded Theory upptäcks, utarbetas och bekräftas genom en systematisk analys av data som står i direkt relation till det undersökta fenomenet. Således påverkar datasamlingar, analys och teori varandra ömsesidig.”*²²

http://www.ualberta.ca/~iiqm/backissues/5_1/pdf/mills.pdf, s.3

²² Heiner Legewie, Barbara Schervier-Legewie: *Im Gespräch: Anselm Strauss*. In: *Journal für Psychologie*. Bd. 3, Nr. 1, 1995, S. 64–75

Litteraturöversikt och tidigare forskning

Kontroverserna mellan ICC och Säkerhetsrådet har genererat en ett stort antal forskningsartiklar, därav har en av utmaningarna med uppsatsen varit att identifiera den mest funktionella litteraturen för just denna frågeställning. Strategin för att snäva in sökresultaten har varit att först läsa primärmaterialet, för att sedan kunna hitta forskning till de specifika frågor utgående därifrån. Således relaterar varje artikel till åtskilda men på ett övergripande plan sammanlänkade fragment i undersökningen. För att tydliggöra vad respektive artikel relaterar till har dispositionen som följer härnedan varit nödvändig.

Martti Koskenniemis *The Politics of International Law* och David Kennedys *Of War and Law* har genomgående varit uppsatsens teoretiska utgångspunkt och introduceras mer ingående i uppsatsens teoriavsnitt.²³

För att få en bild av den grundläggande spänningen mellan ICC och Säkerhetsrådet har William Schabas artikel *Its All About the Security Council* använts, där han förklarar kontroverserna med fokus på Säkerhetsrådets notoriska rädsla för att förlora tolkningsföreträdet över säkerhetspolitiska frågor.²⁴ Artikeln tar till skillnad från föreliggande undersökning inte upp aggressionsbrottets betydelse och problematiserar inte Säkerhetsrådets strategi att av retoriska skäl använda ett juridiskt språk. Schabas text har därför endast använts som kompletterande litteratur för att få en översikt över rådande strukturer.

För att förstå olika aktörers syn på aggressionsbrottet har flera olika artiklar använts – bland andra *The Crime of Aggression: The United States Perspective* av de amerikanska ledamöterna Harold Hongju Koh och Todd F. Buchwald, som båda var närvarande på Kampala-förhandlingarna. Vidare har den tyska professor Florian Jessbergers proposition för ett effektivt implementerande av aggressionsbestämmelserna i den tyska brottsbalken – *Das Verbrechen der Aggression im Deutschen Strafrecht* – använts.²⁵ Jessberger ger i artikeln ett flertal argument för aggressionsbrottets aktiverande, och varit en intressant motpol till Honju Koh och Buchwald.

Ronald R. Krebs och Patrick Jacksons *Twisting Tongues and Twisting Arms: The Power of Political Rhetoric*, där de analyserar den faktiska påverkan som manipulativ retorik kan ha

²³ Koskenniemi Martti, *The Politics of International Law*, Oxford; samt: Kennedy, David, *Of War and Law*, Princeton University Press, Princeton, N.J., 2006;

²⁴ Schabas, William A., ”*Its All About the Security Council*”, EJIL Vol. 12 No. 4, 701-720 (2004)

²⁵ Jessberger Florian, ”*Das Verbrechen der Aggression im Deutschen Strafrecht*”, hämtad från zis.online.com, Hamburg 2015

på politiska beslut, var relevant för att förstå vikten retoriken har i politiska sammanhang – som i de transkriberade påståenden i de undersökta *Verbatim Records*.²⁶

Kritik som artikuleras ofta mot ICC anklagas är att den medvetet fokuserar på endast afrikanska krigsförbrytare. Om detta uttalar sig ICC:s chefsåklagare Fatou Bensouda i Stuart Reids intervju *The International Criminal Court on Trial*.²⁷ Att ta ställning till den kritiken är viktigt eftersom den är så etablerad och därför i högsta grad relevant i en undersökningen av ICC:s potential.

²⁶ Krebs, Ronald R., Jackson, Patrick, "Twisting Tongues and Twisting Arms: The Power of Political Rhetoric", *European Journal of International Relations*, p. 35-66 (2007)

²⁷ Kurt Mills, "Bashir is dividing us - Africa and the International Criminal Court", *Human Rights Quarterly*, Vol 34 (2012) samt: Fatou Bensouda; Stuart Reid, "The International Criminal Court on Trial", content belonging to Council on Foreign Affairs (2012) (Interview)

Analys av Romstadgan och implikationerna för ICC:s självständighet

Målet med Kampalakonferensen 2010 var att definiera aggressionsbrottet genom en ändring i Romstadgan. Ändringen antogs genom konsensus – dock en i många avseenden Imaginär konsensus: den slutgiltiga definitionen är full av kompromisser, undantag och *opt-out* klausuler.

Arbetsgruppen för definierandet och aktiverandet av aggressionsbrottet kallas *The Assembly of State Parties* bestående av representanter för stater som antingen har anslutit sig till eller ratificerat ICC-statuten. Varje medlemsstat har en representant och en röst men målet är att beslut uppnås genom konsensus.²⁸ Rapporten från arbetsgruppen, utkastet på tillägget till Romstadgan och den slutgiltiga versionen av brottsbestämmelserna har producerats av dessa representanter. Trots att domstolens jurisdiktion över brottet än idag inte har aktiverats, kunde inga stora oenigheter inom arbetsgruppen identifieras vilket är något motsägelsefullt: om alla eller de flesta ICC-stadgeparter var ense, hur kommer det sig då att domstolen fortfarande inte får utöva jurisdiktion över brottet?

Ändringarna i Romstadgan är artikel 8 *bis* och 15 *bis* och *ter*. Medan artikel 8 *bis* är densamma i sin slutgiltiga form som i arbetsgruppens utkast, fanns det några punkter under artikel 15 *bis* och *ter* som har ändrats, vilket visar att de var föremål för diskussion.²⁹ Bland annat fanns ett förslag som lyder att ICC-åklagaren endast får fortsätta utreda en aggressionshandling på Säkerhetsrådets initiativ, medan ett annat förslag stadgar att åklagaren får utreda situationen oavsett vad Säkerhetsrådet säger.³⁰ I den slutgiltiga versionen har det sistnämnda alternativet antagits, med tillägget att Rådet har rätt att stoppa ICC-utredningar i upp till 12 månader i enlighet med bestämmelserna i artikel 16 i Romstadgan.³¹ Detta visar att omfattningen av Säkerhetsrådets medverkan och inflytande har varit uppe för diskussion, där valet har fallit på att ge rådet viss – men begränsad makt. Vidare beslöts att jurisdiktionen aktiveras först efter 30 medlemsländer har ratificerat eller accepterat den, från och med den 1 januari 2017.

²⁸ Rome Statute of the International Criminal Court (1998), 2187 U.N.T.S. 90, Art. 112

²⁹ Report of the Working Group on the Crime of Aggression, Kampala 2010, RC/5, s. 9

³⁰ Report of the Working Group on the Crime of Aggression, Kampala 2010, RC/5 s. 9, pkt. 4

³¹ *Amendments to the Rome Statute of International Criminal Court on the Crime of Aggression*, C.N.651.2010.TREATIES-8, Kampala 11 juni 2010, Art. 15 *bis*, pkt. 8

ICC har idag jurisdiktion över folkmord, krigsbrott och brott mot mänskligheten.³² Vad de tre brotten har gemensamt är att de implicerar att människorättsbrott redan har begåtts. Får man igenom kriminalisering av statligt aggressivt beteende, kriminaliseras i viss mån också roten till de andra tre brotten. Om man, som Koskenniemi, utgår ifrån att juridiken och politiken förstärker och betingar varandra, skulle ett olagliggörande av staters aggressiva beteende både ha ett normativt och ett pragmatiskt värde.³³ Normativt, för att det skulle förstärka förkastligheten av illegala interventioner. Pragmatiskt, för att det skulle kunna få en avskräckande funktion, och därmed förebygga att någon av de tre redan kriminaliserade brotten överhuvudtaget begås.

Ändringarna i Romstadgan definierar brottsrekvisiten och stadgar att ICC har jurisdiktion över aggressionsbrottet från och med att de har vunnit laga kraft.³⁴ Men trots de detaljerade beskrivningarna finns det oenigheter över vad som egentligen har bestämts på konferensen. Tvetydigheten över vilka stater som är bundna av bestämmelserna och det faktum att Säkerhetsrådet har hitintills ensam ägt mandatet att avgöra när aggressionshandlingar har begåtts är två frågor som skapat spänningar.³⁵ Detta sammantaget resulterar i frågan om det alls kan vara tal om en ”definition” av brottet.

Artikel 8 *bis* och tillhörande *Understandings* i Annex III från Kampala konferensen

Aggressionsbrottet i sig är inget nytt koncept – det grundar sig i vad som redan är förbjudet enligt artikel 2(4) i FN-stadgan. Den signifikanta skillnaden är att aggressionsbrottet går ett steg längre där den största förändringen ligger i ansvarsutkrävandet. Om en stat har brutit mot det allmänna våldsförbudet i artikel 2(4) kan Säkerhetsrådet, närmare bestämt: de 5 vetomakterna, fastställa att brott mot FN-stadgan har begåtts, att staten ska utredas av en internationell domstol eller auktorisera diverse tvångsåtgärder.³⁶ Denna form av ansvarsutkrävande tar dock till skillnad från ICC inte sikte på de ansvariga gärningsmännen, som då fortfarande kan röra sig fritt. Tröskeln för att begå våldsamma angrepp är därför lägre än om ICC hade haft juris-

³² Rome Statute of International Criminal Court (Romstadgan) (1998), 2187 U.N.T.S. 90, respektive artikel

³³ Jouannet, Emmanuelle, Koskenniemi: *A Critical Introduction*, i: Koskenniemi, Martti (2005). *From Apology to Utopia: the Structure of International Legal Argument*. Cambridge University Press, s. 33

³⁴ *Amendments to the Rome Statute of International Criminal Court on the Crime of Aggression*, C.N.651.2010.TREATIES-8, Kampala 11 juni 2010

³⁵ *Charter of the United Nations* (FN-stadgan) (1945), 557 U.N.T.S. 143, Art. 39

³⁶ *Charter of the United Nations* (FN-stadgan) (1945), 557 U.N.T.S. 143, Chapter 7.

diktion över brottet. Som kodningsschemat i undersökningens andra del visar, använder stater inte begreppet "aggression" överhuvudtaget och försöker med all kraft att inte hamna där utan att först utnyttja alla FN-stadgans befintliga undantag. Lord Goldsmiths hemliga dokument, som togs upp i uppsatsens inledning är ett tydligt exempel på det. Att aktivera ICC:s jurisdiktion över aggressionsbrottet är ett försök att skapa ett mer enhetligt system som i kontrast till FN-stadgan behandlar stater lika – utan att skydda vissa av dem genom stadgebaserad permanent immunitet.³⁷

Artikel 8 *bis* i Romstadgan slår fast att planering, förberedelse, initierande eller utförande av en handling som i sin karaktär, sitt allvar och sin omfattning anses vara en allvarlig kränkning av FN-stadgan, av en person som har *effektiv kontroll* över de politiska eller militära handlingarna av en stat, är brottslig och utgör en aggressionshandling.³⁸ Att aktivera individuellt straffansvar för aggressionshandlingar skulle innebära att statsledare nu för första gången kan ställas till svars för det. I ett *best-case* scenario skulle detta också ha en generalpreventiv funktion. Men det finns flera ambivalenta delar i definitionen.

Vad innebär exempelvis begreppet *allvarlig kränkning* (*i.e. manifest violation*) av FN-stadgan? Om humanitära interventioner överhuvudtaget täcks av bestämmelsen *allvarlig kränkning* är tveksamt. De vaga begreppen konkretiseras inte i stadgans text men definieras i ett förklaringsdokument som har bifogats till ändringarna. Där står bland annat att *aggression* anses vara den *mest allvarliga formen* av illegal våldsanvändning. Avgöranden om huruvida ett aggressionsbrott utförts måste föregås av en iakttagelse av alla omständigheter i varje enskilt fall i enlighet med FN-stadgan.³⁹

Formuleringen lämnar ett stort tolkningsutrymme och ger upphov till ännu flera frågor: vad menas med *den mest allvarliga formen* av illegal våldsanvändning? Vilka har rätten att definiera det? Och implicerar formuleringen att en *mindre allvarlig form* av illegal våldsanvändning inte är straffbar?

Artikel 8 *bis*, punkt 2 förtydligar brottsrekvisiten ytterligare. Där stadgas att aggressionshandlingar avser bruk av väpnade styrkor (...) eller agerande som *på något annat sätt*

³⁷ *Charter of the United Nations* (FN-stadgan) (1945), 557 U.N.T.S. 143, art. 27 (3)

³⁸ Med *effektiv kontroll* menas här en person som har juridisk befogenhet till att kontrollera en stats agerande och har översatts från den engelska formuleringen: "a person in a position effectively to exercise control over the political or military action of a state (...)" i: *Amendments to the Rome Statute of International Criminal Court on the Crime of Aggression*, C.N.651.2010.TREATIES-8, Kampala 11 juni 2010, Art. 8 *bis*, pkt. 1

³⁹ RC/10/Add.1, Review Conference of the Rome Statute, Annex III Understandings regarding the amendments to the Rome Statute of the International Criminal Court on the Crime of Aggression, Kampala 31 maj – 11 juni 2010

(i.e. 'any other manner') är icke förenliga med FN-stadgan.⁴⁰ Men även här är nyckelbegreppet på något sätt stort och oprecist, vilket bjuder in till extensiva tolkningar.

Formuleringarna är problematiska därför att de leder till stora splittringar stater emellan när bestämmelserna ska implementeras. I förklaringsdokumentet till bestämmelserna står det också att en allvarlig kränkning av FN-stadgan först föreligger om en aggressionshandling utgör en allvarlig kränkning av tre kriterier: *karaktär, grovhet och omfattning* (i.e. *character, gravity and scale*). Det räcker inte – enligt förklaringen – att endast ett av kriterierna är uppfyllt.⁴¹ Men det ges inte heller någon vidare anvisning för hur kriterierna ska definieras. När utgör en aggressionshandlings karaktär en allvarlig kränkning av FN-stadgan? När exakt är en handling tillräckligt grov? Var ligger tröskeln vad gäller omfattning? Och till slut hamnar vi än en gång på samma återvändsgränd: frågan om tolkningsföreträdet. Det är i det här fallet centralt, eftersom det ännu inte finns tidigare ledtrådar i form av rättspraxis att rätta sig efter.

Aggressionsbrottets aktiverande är för viktigt för att lämnas ambivalent, det håller de amerikanska representanterna på Kampalakonferensen, Hongju Koh och Todd F. Buchwald, med om: en sak som är säker är att avgörandet om när exakt en stats beteende har gått över styr, ägs av Säkerhetsrådet (USA tillhör de fem veto-makterna inom Säkerhetsrådet). De menar också att Säkerhetsrådet måste behålla tolkningsföreträdet för att skydda ICC från att politiseras. Ett mycket paradoxalt argument, eftersom det är just genom inblandningen av politiska organ som Säkerhetsrådet som resulterar i att ICC blir politiserat och att folkrättsliga grundprinciper bortprioriteras.

Koh och Buchwald hävdar vidare att det finns en form av mindre grov och därför tillåten illegal våldsanvändning i förarbeten, som inte täcks av brottsbestämmelserna och därav undantas från ICC:s jurisdiktion.⁴² Argumentet motsäger sig självt. Såvida det inte har skett en officiell begreppsändring är en tillåten form av illegala handlingar inte möjligt. Koh och Buchwald föreslår alltså ett system, där illegalt agerande inte längre är illegalt, den sämsta möjliga utgångspunkten för skapandet av en funktionell och tillämpbar brottskategori.

Florian Jessberger, tysk professor inom juridik författade propositionen för implementeringen av aggressionsbrottet i Tysklands brottsbalk. Han tolkar bestämmelsen mycket mer

⁴⁰ *Amendments to the Rome Statute of International Criminal Court on the Crime of Aggression*, C.N.651.2010.TREATIES-8, Kampala 11 juni 2010, Art. 8 bis, pkt. 2

⁴¹ RC/10/Add.1, Review Conference of the Rome Statute, pkt. 7

⁴² *Amendments to the Rome Statute of International Criminal Court on the Crime of Aggression*, C.N.651.2010.TREATIES-8, Kampala 11 juni 2010, Art. 8 bis, pkt. 2 samt: Definition of Aggression, GA Res. 3314 (XXIX), annex (Dec. 14, 1974).

restriktivt än Koh och Buchwald och fastställer att aggressionsbrottet ska vara olagligt redan i planeringsstadiet.⁴³ Idag har Propositionen träd i kraft och ger skäl att anta att förutsättningarna för att tillräckligt många stater ska godkänna ICC:s jurisdiktion på den punkten inte är så utsiktslösa som Koh och Buchwald fick det att framstå. Här bör även nämnas att både USA och Tyskland har från början varit engagerade i utformningsprocessen av en permanent brottmålsdomstol. Under Romkonferensen 1998 drog de dock åt helt olika håll. USA genom att försöka säkerställa att inget i Romstadgan inskränker Säkerhetsrådets makt över det sista ordet och Tyskland med visionen om en autonom domstol.⁴⁴ Bara tanken på ett sådant scenario verkar utlösa fantomsmärtor bland de amerikanska representanterna. Skillnaden mellan USA och Tysklands utgångsläge är signifikant och förklarar oenigheten: USA sitter på veto-rätten, Tyskland inte.

Artikel 15 bis och tillhörande *Understandings* i Annex III från Kampala konferensen – jurisdiktion över brottet och undantagen

Slutprodukten av Kampalakonferensen definieras som en ändring i stadgan men var strängt taget ett antagande av ny lagtext. Enligt den har ICC mandat att straffrättslig utreda aggressionsbrott först ett år efter att minst 30 stater har ratificerat ändringarna, tidigast den 1 januari 2017 och inte förens *ett beslut* har träffats.⁴⁵ Varför den bestämmelsen är nödvändig efter att tillägget har antagits, är utifrån ett logiskt perspektiv svårbegripligt. Avsaknaden av en god förklaring för de inbyggda garderingarna ger intrycket av att det aldrig har funnits en uppriktig politisk vilja och att den konsensus som rådde vid antagandet huvudsakligen var en strategisk iscensättning.⁴⁶

Artikel 15 *bis*, som i sig erbjuder en mekanism för ICC att agera oberoende från Säkerhetsrådets inverkan, inskränks omedelbart i nästa artikel som tillåter Säkerhetsrådet att intervensera i utredningar och stoppa de i upp till tolv månader.⁴⁷ Ett ytterligare undantag är att

⁴³ Jessberger Florian, "Das Verbrechen der Aggression im Deutschen Strafrecht", s. 515 samt: Hongju Koh, Harold, Buchwald, Todd F., "The Crime of Aggression: The United States Perspective" s. 268

⁴⁴ Schabas, A. William, *Introduction to the International Criminal Court*, Cambridge University Press (2001), s. 17 -19;

⁴⁵ med *ett beslut* menas här att ICC:s jurisdiktion inte aktiveras förens minst 30 stadgeparterna aktivt beslutar det, tidigast januari år 2017. Det beslutet är det som återstår i dagsläget iom. Tillägget nu har ratificerats av 30 stater. Bestämmelsen hittas i *artikel 15bis, pkt. 3* och har översatts fritt från engelskan.

⁴⁶ RC/10/Add.1, Review Conference of the Rome Statute, pkt. 3

⁴⁷ Rome Statute of the International Criminal Court (1998), 2187 U.N.T.S. 90, art. 16

stater har möjlighet att hoppa av (*opt out*) och således undvika ICC:s jurisdiktion.⁴⁸ Meningen med *opt out*- klausulen är kontroversiell. Varför skulle en stat som redan har beslutat att ansluta sig, behöva hoppa av igen? Ett möjligt svar är att vissa stater har ett intresse i att ändringarna vinner laga kraft för att aktivera Säkerhetsrådets mandat att hänskjuta aggressionsbrott till ICC, men som utöver det inte vill vara bundna av definitionen. Vidare undantas alla stater som inte har signerat tillägget från domstolens jurisdiktion över aggressionsbrott som begåtts på dessa staters territorium eller av en av dessa staters medborgare – vilket kraftigt försvagar aggressionsbrottets genomslagskraft.⁴⁹

När ICC:s åklagare finner att aggressionsbrott har begåtts, ska först Säkerhetsrådets synpunkter inhämtas för att avstämna om det har kommit till samma slutsats.⁵⁰ När så är fallet får ICC omedelbart fortsätta med utredningen. I fall då Säkerhetsrådet inte kommer till samma slutsats inom loppet av sex månader, får ICC:s åklagare gå vidare i utredningen, förutsatt att institutionens förundersökningskammare styrker skälen och att Säkerhetsrådet inte har beslutat att stoppa utredningen. Detta i enlighet med korsreferensen till Säkerhetsrådet i Romstadgan, som auktoriserar densamma att stoppa ICC-utredningar i upp till tolv månader.⁵¹

Aggressionsbrottets förklaringsdokument slår fast att ICC:s jurisdiktion över aggressionsbrottet även gäller över stater som inte har skrivit under avtalet, i fall där Säkerhetsrådet beslutar om att hänskjuta en situation till domstolen.⁵² Därmed förstärks aggressionsbrottets koppling till Säkerhetsrådet ytterligare. Varför det är lämpligt att tillskriva Säkerhetsrådet denna befogenhet förklaras inte närmare, men en ledtråd kan vara de amerikanska representanterna Koh och Buchwald som verkar övertygade om att det primärt ska vara Säkerhetsrådets uppgift att besluta om säkerhetspolitiska frågor. Att överlåta den frågan till ICC vore – enligt de amerikanska representanterna – att blanda in politiska intressen i juridiska beslut, som bör hållas opolitiska.⁵³ Detta får dock motsatt effekt: genom att Säkerhetsrådets mandat att intervensera i ICC:s agerande, politiseras domstolen. Koh och Buchwald missar också att bedömningen av huruvida ett aggressionsbrott har begåtts, inte enbart är säkerhetspolitiskt

⁴⁸ *Amendments to the Rome Statute of International Criminal Court on the Crime of Aggression*, C.N.651.2010.TREATIES-8, Kampala 11 juni 2010, Art. 15 bis, pkt. 4

⁴⁹ *Amendments to the Rome Statute of International Criminal Court on the Crime of Aggression*, C.N.651.2010.TREATIES-8, Kampala 11 juni 2010, Art. 15 bis, pkt. 5

⁵⁰ RC-Res.6, pkt. 6

⁵¹ Rome Statute of the International Criminal Court (Romstadgan) (1998), 2187 U.N.T.S. 90, art. 16

⁵² RC/10/Add.1, Review Conference of the Rome Statute, pkt. 2; samt: Rome Statute of the International Criminal Court (1998), 2187 U.N.T.S. 90, art 13 b

⁵³ Hongju Koh, Harold och Buchwald, Todd F., *"The Crime of Aggression: The United States Perspective*, s. 261

utan även folkrättsligt i samma utsträckning. Om Säkerhetsrådets uppgift är att besluta om säkerhetspolitiska åtgärder och ICC om de juridiska har – utgående från Koh och Buchwalds egna resonemang – båda organ lika mycket anspråk på aggressionsbrottet.

Här ska påminnas om att USA för det första inte är stadgepart till Romstadgan, vilket i sig är en anledning för att ifrågasätta den amerikanska inblandningen i frågan och för det andra är en av de permanenta staterna (P5) i Säkerhetsrådet. De permanenta staterna kan använda sitt veto för att stoppa alla säkerhetspolitiska beslut som inte är förenliga med deras politiska intressen. Detta innebär också att stater som inte frivilligt anslutit sig till Kampalakonferensens ändringar, i framtiden endast kommer kunna utredas för aggressionsbrott om det ligger i alla P5-staters intressen.⁵⁴ Vagheterna, inskränkningarna och korsreferenserna till Säkerhetsrådet försvagar aggressionsbrottet och kommer göra det knivigt för ICC att inleda en effektiv aggressionsbrottsutredning även om bestämmelserna skulle vinna laga kraft.

Säkerhetsrådets huvudproblem är dess notoriska selektivitet anser Koskenniemi, som i egenskap av diplomat känner till tillvägagångssätten inifrån.⁵⁵ Enligt honom är kritiken att det internationella säkerhetssystemet helt skulle baseras på hegemoniska maktstrukturer en viktig del av problematiken, där nya rättsliga bestämmelser inte kommer förändra de ojämlika förhållanden som styr Säkerhetsrådets beslut.⁵⁶ Diplomater inom Säkerhetsrådet och jurister inom ICC borde enligt honom inte fokusera så mycket på frågan ”vad är det som händer?” utan istället fråga sig ”vad borde hända?”, och agera därefter.⁵⁷

Applicerat på aggressionsbrottet och dess brottsbeskrivning, betyder det att slutsatsen om att P5:s intressen styr det internationella systemet är en irrelevant truism.⁵⁸ Att kategorisk utesluta att exempelvis tillägget i Romstadgan skulle innebära en förbättring är cynisk. Ett bättre tillvägagångssätt vore att ponera att politisk vilja och intresse i multilaterala fredsbevarande åtgärder de facto existerar och ligger till grund för normativa beslut som att aktivera ICC:s jurisdiktion över aggressionshandlingar – ett initiativ som stater trots allt själva har initierat.

ICC:s och Säkerhetsrådets framtida rättsliga och politiska praxis kommer att vara avgörande för ICC:s genomslagskraft, eftersom ”*routine kills love, as it does to rights regimes*”,

⁵⁴ I och med att Säkerhetsrådet kan utvidga ICC:s jurisdiktion även över stater som inte har godkänt ICC. Detta i enlighet med art. 13 b i Romstadgan, se även: Rome Statute of the International Criminal Court (1998), 2187 U.N.T.S. 90, art. 13b

⁵⁵ Koskenniemi Martti, *The Place of Law in Collective Security*, s. 460

⁵⁶ Ibid; s. 463

⁵⁷ Ibid; s. 465

⁵⁸ Ibid; s. 468

som Koskenniemi konstaterar.⁵⁹ Det faktum att stater vet om att de kan hållas ansvariga för aggressivt beteende bäddar inte automatiskt för färre illegala krig, utan kan lika väl resultera i ännu en ny interventionsretorik där det blir rutin att använda humanitära och människorättsliga argument som fikonlöv för att slippa straffrättsligt ansvar.

Risken finns också att ICC, genom korsreferenserna till Säkerhetsrådet, själv blir ett fikonlöv. I ett hypotetiskt scenario där Säkerhetsrådet hänskjuter en situation till ICC, signaleras: ”vi försöker lösa det här med rättsliga istället för militära medel”. En signal som kan utnyttjas för att dölja militära intentioner och som i fall med *non compliant* stater skapar snarare än begränsar rättsligt grundade interventioner – ett problem som kommer att tas upp i undersökningens andra del. Koskenniemi menar att politik och juridik inte nödvändigtvis måste hållas isär eftersom de relaterar till samma verklighet. Exempelvis genom att det juridiska språket bidrar till den internationella säkerheten genom att tvinga stater att rättfärdiga sina politiska beslut.⁶⁰

David Kennedy positionerar sig på andra sidan spektret genom att peka ut riskerna med en blandad politisk-rättslig retorik. Han menar att militära interventioner idag i allt större omfattning grundar sig i rättsliga beslut och motiveras med rättsliga argument.⁶¹ Applicerat på ICC och Säkerhetsrådet innebär det att ICC underlättar för Säkerhetsrådets auktoriserande av militära interventioner, genom att Rådet kan åberopa rättsliga bestämmelser i Romstadgan för att rättfärdiga bruk av militär våld och därmed få det att låta legitimt. ”*Military action has become legal action*”, skriver Kennedy.⁶² Hans teori stödjer således tesen om att ICC, i fall kopplingarna till Säkerhetsrådet blir för dominerande, kan missbrukas för Säkerhetsrådets och P5:s politiska syften.

2016 ratificerade Palestina tilläggen om aggressionsbrottet, som trettionde stat. Därmed ska förhandlingarna om utvidgandet av ICC:s mandat sjösättas i år – om det sedan verkligen kommer ske är inte säkert. Ett tänkbart motargument är att Palestina inte räknas vara en stat i statutens mening och därför inte heller utgör en fullvärdig trettionde röst, men det är slutsatser som är omöjliga att dra innan slutgiltiga diskussioner har förts.

⁵⁹ Koskenniemi Martti, 'Human Rights, Politics and Love' in "the Politics of International Law" s. 153, Charter of the United Nations (1945) 557 U.N.T.S, art. 51

⁶⁰ Koskenniemi Martti, 'The Place of Law in Collective Security', s. 475 ; 478

⁶¹ Kennedy, David, *Of War and Law*, Princeton University Press, s.5; 23

⁶² Kennedy, David, *Of War and Law*, s. 39

Delslutsats

Det vore naivt att tro att ICC-jurisdiktionen över aggressionshandlingar i sig skulle resultera i mindre militärt våld eller minska krigsbrotten. I det osannolika fall att ledare för stater som har samtyckt till Romstadgan och tillägget om aggressionsbrottet – skulle uppfylla alla av artikel 8 *bis* stadgade brottsrekvisit, skulle det fortfarande krävas att a) brottet anmäls av antingen en annan stat (*state referral*), ICC:s egen åklagare (*proprio motu*) eller Säkerhetsrådet, b) att Rådet inte stoppar utredningen c) att staten ifråga är oförmögen eller ovillig att själv utreda situationen och d) att den misstänkte gärningsmannen de facto hittas och utlämnas till domstolen.⁶³

Vidare bäddar inte tilläggets begreppsliga vakuum för en effektiv brottsbekämpning, även om ICC-jurisdiktionen skulle aktiveras. Vad en aggressionshandling innebär, som genom *its character, gravity and scale* utgör en *manifest violation* av FN-stadgan är svårt att definiera in abstracto. Hur ska begreppen ”karaktär”, ”allvar” och ”omfång” kunna tolkas juridiskt? När är en kränkning av FN-stadgan tillräckligt ”allvarlig” för att uppfylla kriterierna?⁶⁴

Med aggressionshandlingar avses ”användandet av militärt våld mot suveräniteten, territoriella integriteten, den politiska självständigheten eller handlingar som i *någon annan form* inte överensstämmer med FN-stadgan.”⁶⁵ Men vad ryms i kriteriet ”någon annan form”? Det skulle överstiga undersökningens utrymme att utreda begreppen närmare – däremot kan konstateras att avsaknaden av tidigare rättspraxis gör det svårt att förutsäga om ikraftträdande av bestämmelserna skulle innebära någon minskning av den internationella straffriheten. Svårt blir också att hantera stater som konsekvent och kraftfullt motsätter sig aktiverandet av brottet. Vissa kanske kan ignoreras men när det kommer till den känsliga frågan att inskränka ett inflytelserikt lands suveränitet, som USA i det här fallet, kan det bli mycket problematiskt – vilket framgår tydligt i Kohs och Buchwalds artikel.

Oavsett effektivitet och inflytelserika staters missnöje finns det starka argument för kriminaliserandet av staters aggressiva beteende mot andra stater. Det skapas då en mekanism som för första gången sedan FN:s grundande möjliggör internationellt agerande oberoende av vetostaterna. Det skapar en normativ grund som tydligt markerar att mandatslöst aggressivt beteende är illegalt. Ett tydligt exempel på att staters beteende faktiskt kan påverkas är Tysk-

⁶³ *Amendments to the Rome Statute*, C.N.651.2010.TREATIES-8, Kampala 11 juni 2010

⁶⁴ *Amendments to the Rome Statute*, C.N.651.2010.TREATIES-8, Kampala 11 juni 2010, Art. 8 bis, punkt 1.

⁶⁵ *Amendments to the Rome Statute*, C.N.651.2010.TREATIES-8, Kampala 11 juni 2010, Art. 8 bis, punkt 2.

land, som redan nu har implementerat aggressionsbrottet i sin nationella brottskatalog.⁶⁶ Ett annat exempel är det hemliga brevet som togs upp i början av uppsatsen, där den dåvarande brittiske premiärministerns rådgivare Lord Goldsmith uppmanar honom att tänka över en illegal intervention i Irak, därför att det skulle kunna leda till straffrättsligt ansvar inför ICC.⁶⁷ Båda exemplen visar på ICC:s normativa funktion och att statsledare de facto påverkas av vetenskapen om att de personligen kan komma ställas in för rätta för sina beslut. Om det sedan räcker för att minska illegala interventioner och huruvida det verkligen leder till ökat ansvarsutkrävande kvarstår att se.

Det andra argumentet för aktiverandet av aggressionsbrottet är att det kan vara den pusselbit som idag saknas för att befria ICC från Säkerhetsrådets inverkan, och därmed minska risken för att ICC politiseras. ICC-jurisdiktion över aggressionsbrottet skulle således stärka ICC som oberoende juridisk institution, vilket i sin tur kan leda till att staters förtroende för domstolen höjs, att fler stater ansluter sig och att domstolen blir en efterlängtd juridisk motvikt till Säkerhetsrådet. Att avskaffa Säkerhetsrådets vetosystem är en utopi. Att skapa alternativa mekanismer för att motverka att makten för internationellt normskapande och övervakande koncentreras inom ett organ där några få länder styr, är en mer realistisk åtgärd. En åtgärd som nu finns inom räckhåll, med tanke på det pågående arbete gällande aktiverandet av aggressionsbrottet.

Om och på vilket sätt ICC är en motvikt till Säkerhetsrådet, varför kopplingen till Säkerhetsrådet går emot domstolens ursprungliga uppdrag och hur exakt jurisdiktionen över aggressionsbrottet skulle kunna frigöra ICC är frågor som konkretiseras i undersökningens andra del, som följer härnäst.

⁶⁶ Völkerstrafgesetzbuch § 13 Abs. 1 VStGB

⁶⁷ Goldsmith, Attorney General, *Secret Document on Iraq*: Resolution 1441, march 2003

Undersökning av retoriken inom FN:s Säkerhetsråd med utgångspunkt i *Verbatim Records*

I uppsatsens första del har betydelsen av ICC:s jurisdiktion över aggressionsbrottet, samt vad detta skulle kunna innebära för internationellt ansvarsutkrävande och skyddet av mänskliga rättigheter undersökts. Medan första delen stundtals rör sig på en mer hypotetisk nivå, analyseras i det här avsnittet ett antal praktiska exempel där Säkerhetsrådet har refererat situationer till ICC. Det görs genom att analysera transkriberat material – *Verbatim Records* – från tillfällena då Säkerhetsrådet beslutat (eller försökt besluta) om att hänskjuta konfliktsituationer till ICC. Som analysverktyg används ett kodningsschema som utvecklats under läsningens gång, vars funktion är att sortera centrala begrepp och identifiera återkommande retoriska mönster.

Målet med andra delen av undersökningen är att hitta generella tendenser i Säkerhetsrådets retorik när det refererar till ICC. Detta har undersökts genom att dela upp Säkerhetsrådsmedlemmarnas yttranden i *pro ICC*- och *con ICC*-argument (tabell 1 – 4). Under kodningsprocessen framkom ett tydligt mönster i retoriken som inte kunde greppas med samma sorts kodning, vilket ledde till analysens begreppsscheman (tabell 5 och 6). Dessa scheman samlar centrala begrepp, både vad gäller interventions- och rättighetsargument, för att analysera den allmänna utvecklingen av retoriken inom Säkerhetsrådet. Analysen leder fram till en diskussion om riskerna med att Säkerhetsrådet får hänvisa situationer till ICC och till en slutsats om inverkan av det rättsliga språket på interventionsdiskursen.

Undersökningens resultat har utvärderats med utgångspunkt i *Martti Koskenniemis* teori om att det ligger ett värde i inkluderandet av den politiska kontexten i juridiska samtal och vice versa. Hans mål är att skapa förståelse för den kontext inom vilken beslut om internationell säkerhet tas, där han intar en både kritisk och lösningsorienterad position.⁶⁸ För att nyansera bilden används *David Kennedy* (vars teoretiska utgångspunkt också inordnas under samlingsbegreppet CLS), som i kontrast till Koskenniemi är kritisk till att den juridiska och internationella säkerhetspolitiska diskursen blandas.⁶⁹ Denna kontrast grundar sig i att Koskenniemi skriver ur en före detta diplomats perspektiv, medan Kennedys utgångspunkt är att

⁶⁸ Koskenniemi, Martti, *The Place of Law in Collective Security* i: *The Politics of International Law*, s. 456

⁶⁹ Kennedy, David, *Of War and Law*, Princeton University Press, Princeton, N.J., 2006, s. 3

det inte är diplomater utan snarare ekonomiska institutioner och transnationella nätverk, som formar internationell politik.⁷⁰ Kombinationen av de två erbjuder ett både konstruktivt och kritiskt perspektiv på forskningsfrågan.

Bakgrund till S/RES/1593 (2005): FN Generalförsamlingens rapport S/2005/60

Resolutionen skrevs med anledning av vad som framkommit i Säkerhetsrådets rapport S/2005/60 angående situationen i Darfur, Sudan, och röstades genom den 31 mars 2005.⁷¹ Målet med rapporten var att a) kartlägga om brott mot humanitär rätt och mänskliga rättigheter har förekommit i Darfur, b) att fastställa om folkmord har begåtts, c) att identifiera gärningsmännen och d) att föreslå en strategi för att säkerställa att gärningsmännen hålls ansvariga.⁷² Rapporten kommer fram till att rebellgrupperna SLA och JEM har gjort sig skyldiga till allvarliga brott mot mänskliga rättigheter och humanitär rätt som tillsammans kan utgöra *brott mot mänskligheten* och *krigsbrott*.⁷³

Kommissionen bakom S/2005/60-rapporten identifierar ansvariga personer för brott mot mänskligheten, folkmord och krigsbrott och rekommenderar sedan att koppla in ICC.⁷⁴ Domstolens jurisdiktion har skapats med fokus på brott mot internationell fred och säkerhet vilket – enligt kommissionen – är anledningen till att Säkerhetsrådet får utvidga ICC:s jurisdiktion. Efter att ha konstaterat att det föreligger ett hot mot internationell fred och säkerhet rekommenderar kommissionen att hänskjuta situationen till ICC, och menar att det skulle bidra till återställandet av fred i regionen.⁷⁵ Intressant är att kommissionen i uppdrag av Säkerhetsrådet definierar en intern nationell konflikt som hot mot internationell (alltså: extern) fred och säkerhet – trots att landet de facto inte har angripit eller hotat om att angripa ett annat land. Det visar hur stort tolkningsutrymme gällande bestämmelserna i FN-stadgan är. Det utrymme använder Säkerhetsrådet i det här fallet till att auktorisera en militär intervention som verkar legitim, eftersom kommissionen ger tillsynes plausibla rättsliga argument.

⁷⁰ Kennedy, David, *Of War and Law*, Princeton University Press, Princeton, N.J., 2006, s. 20-23

⁷¹ Cassese Antonio, Fayed Mohammed, Jilani Hina, Ntsebeza Dumisa, Striggner-Scott Therese, *S/2005/60 Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the Secretary General*, pursuant to Security Council Resolution 1564 (2004) of 18.09.2004, Genève, 25 januari 2005

⁷² Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the Secretary-General S/2005/60, s. 2, pursuant to UNSC Resolution 1564 (2004) of 18.09.2004

⁷³ S/2005/60, s. 4

⁷⁴ S/2005/60, s. 173, 174;

⁷⁵ S/2005/60, s. 5, 175;

Tolkningen av Romstadgan har blivit en del av den expeditionära krigföringen – och enligt Kennedy har krigföring på rättsliga grunder generellt blivit allt vanligare inom den internationella politiken och diplomatin.⁷⁶ Faran med det är att tröskeln för att starta krig blir lägre, i och med att interventioner placeras inom rättsliga narrativ.⁷⁷ När Säkerhetsrådet fastställer ett hot mot internationell fred och säkerhet finns det risk för att interventioner som genomförs trots avsaknaden av Säkerhetsråds-mandat, ifrågasätts i mindre utsträckning därför att anledningarna för att ingripa låter rimliga.

Kommissionen menar också att Sudan är inkapabel att ställa gärningsmännen till svars – en formulering som skapar en bild av att Sudan behöver hjälp utifrån. Kommissionen betonar vidare att det finns en finansiell fördel med att Säkerhetsrådet stödjer ICC:s agerande. En prognos som enligt ICC:s åklagare Fatou Bensouda inte än har slagit ut.⁷⁸ Sudans representants kritik om att ett hänskjutande till ICC skulle förvärpa spänningarna i landet, bemöts genom att hänvisa till att domstolsprocesserna rent geografiskt befinner sig för långt från Darfur för att provocera ytterligare konflikter. Ett påstående som med tanke på inbördeskrigets ihärdiga karaktär inte är särskilt övertygande.⁷⁹

Under punkt 1 i resolutionen beslutar Rådet att hänskjuta situationen i Darfur till ICC i enlighet med kapitel 7 av FN-stadgan. Resolutionen ålägger också Sudan att samarbeta med domstolen. Detta är motsägelsefullt då man samtidigt noterar att stater som likt Sudan inte är stadgeparter, inte har några förpliktelser gentemot ICC.⁸⁰ Punkt 6 beslutar att alla individer som haft med Sudankonflikten att göra, men är medborgare i stater som inte är stadgeparter, ska underkastas respektive stats *exklusiva jurisdiktion* istället för ICC:s – förutom när den staten avstår från sin exklusiva jurisdiktion.⁸¹ Punkt 6 är en immunitetsbestämmelse som siktar på medborgare i stater som inte anslutit sig till stadgan – med speciellt undantag för Sudan på grund av Säkerhetsrådets resolution – vilket således först och främst skyddar amerikanska

⁷⁶ *Expeditionär krigföring*: är när en försvarsmakt är organiserad för och inriktad på en snabb insats av militära medel utanför det egna nationella territoriet. Se även: Forster, Anthony (2006), *Armed Forces and Society in Europe*, s. 44.

⁷⁷ Kennedy, David, *Of War and Law*, Princeton University Press, Princeton, N.J., 2006, s. 6

⁷⁸ Statement of ICC prosecutor Fatou Bensouda to the UNSCR on the situation in Darfur pursuant UNSCR 1593 (2005) (hämtad från: <https://www.icc-cpi.int/pages/item.aspx?name=160609-otp-stat-UNSC>, senast besökt: 28.04.2017)

⁷⁹ General Assembly Resolution S/2005/60, s. 175

⁸⁰ UNSC Resolution S/RES/1593, pkt. 2

⁸¹ med *exklusiv jurisdiktion* avses här statens rättshandlingsförmåga på *sitt egna territorium* i egenskap av att vara suverän. Det implicerar också att ingen stat kan ha exklusiv jurisdiktion över någon annan stats territorium.

soldater.⁸²

Kodning av tillhörande *Verbatim Records* S/PV.5158

Mötesdeltagande länder är Algeriet, Argentina, Benin, Danmark, Grekland, Japan, Filippinerna, Rumänien, Tanzania och de fem permanenta medlemmarna Kina, Frankrike, Ryssland, England och USA. På agendan står ovan nämnda rapport S/2005/60 angående Sudankonflikten samt antagande av säkerhetsresolution 1593. Sudans representant, Mr. Erwa närvarar på mötet, dock utan rösträtt.

Efter några introducerade ord börjar omröstningen om antagandet av resolutionen och därmed hänskjutandet av situationen till ICC. Ingen röstar emot, Algeriet, Kina, Brasilien och USA avstår. Resolutionen antas och de olika statsrepresentanterna ges möjlighet att motivera sina beslut. Schemats fokus ligger på de fem permanenta medlemmarna samt landet ifråga (Sudan). Genom denna avgränsning kunde samma fem länder undersökas vid varje tillfälle, vilket ökar studiens reliabilitet.

Tabell 1: hänskjutande till ICC av situationen i Darfur S/PV. 5158

Positiv till ICC (P5 + Sudan)	Negativ till ICC (P5+ Sudan)
"...the need for the international community to work together in order to end the climate of <i>impunity</i> ..." (USA)	"fundamentally object to the view that the ICC should be able to exercise jurisdiction (...) of States not party to the Rome Statute." (USA)
"Violators of international humanitarian law and human rights law must be held accountable." (USA)	" That strikes at the essence of the nature of sovereignty." (USA)
"Justice must be served in Darfur." (USA)	"...persons from countries not party that are supporting the United Nations (...) should not be placed in jeopardy." (USA)
"undoubtedly the perpetrators must be brought to justice" (KINA)	"cannot accept any exercise of the ICC's jurisdiction against the will of non-state parties." (KINA)
" the struggle against <i>impunity</i> is one of the most important elements of a long-term political settlement in Darfur" (Ryssland)	"difficult to endorse any security council authorization of such exercise of jurisdiction by the ICC." (KINA)
"All who are guilty of gross violations of human rights in Darfur must be duly punished" (Ryssland)	"prepared to recognize...a jurisdictional immunity vis-à-vis the ICC (...)" (Frankrike)
" We believe that the resolution adopted today by the Security Council will contribute to an effective solut-	

⁸² Utan en explicit immunitetsbestämmelse skulle medborgare i stater som bidrar till humanitära interventioner i Darfur men som inte är anslutna till ICC kunna åtalas. I och med att USA bidrar med soldater till väpnade FN-styrkor på plats, skulle resolutionen därför kunna drabba amerikanska soldater trots att USA inte har ratificerat Romstadgan.

<p>ion in the fight against <i>impunity</i>” (Ryssland)</p> <p>”the ICC is the most efficient and effective means available to deal with <i>impunity</i>” (England)</p> <p>” Finally, there is a need to put an end to <i>impunity</i>. That was the Council’s remaining task.” (Frankrike)</p> <p>”the ICC (...) is the sole body with jurisdiction which can (...) bring to trial those who bear major responsibility...” (Frankrike)</p>	<p>” the question of accountability have nothing whatsoever to do with the achievement of stability in Darfur.” (Sudan)</p> <p>” Justice here is a great good used in the service of evil.”(Sudan)</p> <p>” (...) the Sudan also is not party to the ICC.” (Sudan)⁸³</p>
---	---

Resultat: tabell 1

Kina och USA avstår från att rösta för resolutionen, de motargument som ges är av tre slag:

1. ICC:s jurisdiktion borde inte sträcka sig över stater som inte är stadgepart förutom när säkerhetsrådet så beslutar. (USA)
2. ICC:s inblandning kommer att förvärra och ytterligare infektera situationen i Darfur. (Kina)
3. ICC:s jurisdiktion inkräktar på staters självbestämmanderätt om den utvidgas av Säkerhetsrådet trots att länderna inte är stadgeparter. (Kina)

Frankrike, England och Ryssland röstar för resolutionen. Deras tre huvudsakliga argument är:

1. Straffrihet måste bekämpas och ICC är det ända systemet vi har för tillfället som har mandatet att göra det. (Kina, Frankrike)
2. ICC är det ända organ med jurisdiktion som kan opartisk och effektiv utreda internationella brott. (Frankrike, England)
3. Att låta ICC skipa rättvisa kommer att leda till en fredlig lösning av konflikten i Darfur. (Ryssland)

Eftersom ingen vetostat röstar emot, träder resolutionen i kraft. Hur resolutionen har mottagits av domstolen och hur det sedan har gått för ICC:s åklagare Bensouda framgår av hennes anförande till Rådet den 13 december 2016, där hon väddar till Rådets stöd.⁸⁴ Hon är besviken över passiviteten och menar att hänskjutandet till ICC kommer vara verkningslöst om inte Rådet agerar. Antagligen hade hon förväntat sig hjälp i häktningsprocessen av de misstänkta gär-

⁸³ Verbatim Record S/PV. 5158, s. 12

⁸⁴ Statement of ICC prosecutor Fatou Bensouda to the UNSCR on the situation in Darfur pursuant UNSCR 1593 (2005) (hämtad från: <https://www.icc-cpi.int/pages/item.aspx?name=160609-otp-stat-unsc>, senast besökt: 28.04.2017)

ningsmännen och ett starkare agerande mot stater som vägrar att lämna ut efterlysta till domstolen.

Bortsett från kritiken betonar hon att samarbetet med Säkerhetsrådet är en essentiell pelare för ICC. Trots hennes besvikelse över samarbetet uppmanar Bensouda Rådet att ”väcka nytt liv” i resolutionen för att visa sitt engagemang. Denna inställning verkar i huvudsak vara pragmatisk och mindre principiell.

Att Bensouda önskar ett ökat samarbete med Säkerhetsrådet framgår klart och tydligt. Detta är å den ena sidan förståeligt – hon arbetar inom systemet, för systemet och är därför antagligen intresserad av att systemet stärks. Ett utökat samarbete med Rådet skulle kunna på kort sikt leda till högre effektivitet och genomslagskraft.

Att juridik och politik gör ”gemensam sak” är något Koskeniemi också förespråkar: han menar att effektiva och rättvisa internationella juridiska beslut inte kan träffas utan att samtidigt ta hänsyn till den politiska kontexten.⁸⁵ Något som Bensouda inte tar upp är risken som ligger i en ännu tätare relation institutionerna emellan. Hon verkar inte tänka på signalen det skickar ut till alla de länder som känner sig orättvist behandlade av Säkerhetsrådet. Förvisso skulle FN:s militära styrkor på kort sikt kunna vara effektivt i häktningsprocessen av de huvudmisstänkta, men det skulle knappast bidra till ökat förtroendet för domstolen i det långa loppet. Om ICC vill framstå som en pålitlig och oberoende institution, borde inte en starkare relation till Säkerhetsrådet vara prioritet.

Att blanda in en rättslig terminologi i politiska beslut är just det Kennedy tycker är problematiskt. Han kallar juridiken *a fatherly limit to war* – han menar att det är svårt att förena krigspolitik och rättskipning, där risken är överhängande att lagen missbrukas för att legitimera krig.⁸⁶ Risken med en för stark FN-ICC-regim är att ett homogent rättsligt system appliceras på ett heterogent politiskt landskap, utan att de människor som drabbas har någon form av medbestämmanderätt. Internationella beslut skulle i ännu större utsträckning grunda sig på P5-ländernas politiska intressen. Denna tes innebär också att ett universellt rättssystem inte är eftersträvansvärt därför att det har visat sig användas som instrument för hegemoniskt maktmissbruk.

Trots att han håller med Kennedy i många punkter närmar sig Koskeniemi ämnet från ett annat håll. Han menar att problemet i det internationella rättssystemet är tanken om att

⁸⁵ Koskeniemi Martti, *The Politics of International Law*, s. 61

⁸⁶ Kennedy, David, *Of War and Law*, Princeton University Press, Princeton, N.J., 2006, s. 32

världsordningen baseras på legalitet, trots att sociala konflikter bäst löses politiskt.⁸⁷ Koskenniemi motsätter sig tanken om att internationell rätt endast grundar sig på mäktiga staters intressen, och förtydligar att en lösning som enbart bygger på juridiska regler är ohållbar såvida det inte tar hänsyn till det politiska landskap lösningen ska appliceras på.⁸⁸

Både Kennedy och Koskenniemi motsätter sig den inherent hegemonin inom internationell politik och juridik. Medan Kennedy pekar på riskerna med en rättslig diskurs inom interventionspolitiken, framhäver Koskenniemi att det är viktigt att kombinera dessa två. Båda redogör på ett logisk sätt för sina teser där ingen låter mindre trovärdig än den andra. Det märks dock att Koskenniemi, som diplomat, själv har en inblick i systemet – vilket kan förklara varför hans tankar har flera pragmatiska inslag än Kennedys. Det är svårare att separera politiken från juridiken för att undvika att militära interventioner kläs i rättsliga termer, än att uppmana diplomater att ta hänsyn till den politiska kontexten. Utgående därifrån är Koskenniemis synsätt något mer lösningsorienterad.

I föreliggande situation syns tendenser av både rättslig och politisk argumentation: resolutionen gäller hänskjutandet till ICC (rättslig) men grundar sig enligt medlemsstaterna i en undersökning av Säkerhetsrådet (politisk), som i ovan nämnda rapport om situationen i Sudan. Lösningen i detta fall skulle vara att acceptera att det finns både en politisk- och en juridisk dimension men att behandla de frånskilt från varandra. Att ta hänsyn till den politiska kontexten utan att låta den dominera utfallet av rättsliga beslut. Applicerat på ICC och Säkerhetsrådet innebär det att båda organ tar hänsyn till varandra men avstår från att blanda sig i varandras ansvarsområde.⁸⁹

Bakgrund till S/RES/1970 (2011) – Libyenkonflikten

Denna resolution antas med anledning av konflikten i Libyen, men officiellt även på grund av Mr. Shalghams rop om hjälp dagen innan. Mr. Shalgham är inte statsledare men fungerar som representant för Libyen – som vid det här tillfället varken är medlem i Säkerhetsrådet eller stadgepart till ICC.⁹⁰ Därmed väger hans argument mindre tungt men passar perfekt in i narrativet som Säkerhetsrådet är intresserat av att skapa: att Libyen är i behov av extern hjälp.

⁸⁷ Koskenniemi, Martti, *The Politics of International Law* i: *The Politics of International Law*, Hart Publishing (2011) s. 45

⁸⁸ Jouannet, Emmanuelle, *A Critical Introduction* i: Koskenniemi, Martti, *The Politics of International Law* s. 13

⁸⁹ Jouannet, Emmanuelle, *A Critical Introduction* i: Koskenniemi, Martti, *The Politics of International Law*, s.15

⁹⁰ UNSC Verbatim Records S/PV.6490, s. 4 samt <https://www.icc-cpi.int/libya>, senast besökt: 17.05.2017

Resolutionen handlar om att referera situationen i Libyen till ICC, och uppmanar de libyska myndigheterna att ”respektera mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt”, att de ”säkerställer att alla icke libyska medborgare får lämna landet oskadda”, att ”restriktionerna från media lyfts” samt att ”medicinsk hjälp släpps in i landet”. Dessutom uppmanas FN:s alla medlemsstater att samarbeta gällande evakuering av de som vill lämna landet.⁹¹

Kodning av tillhörande *Verbatim Records* S/PV.6491

Mötet öppnas av presidenten Mrs. Viotti (Brasilien) genom att hon bjuder in Libyens representant och välkomnar generalsekreteraren Ban Ki-Moon till mötet. Kort därefter antas resolutionen genom ett enhälligt beslut.⁹² Detta i kontrast till situationen i Sudan, där fyra stater avstod – bland andra vetoländerna USA och Kina. Frågan är vad det kan bero på. Ingenting har ändrats i Romstadgan, säkerhetsresolutionen skiljer sig inte vidare från den i Darfur och konflikten är av liknande karaktär i båda länder. En möjlig förklaring är att Darfur visade att inkopplandet av ICC fungerar och har därför nu övertygat alla medlemmar. En annan förklaring är att hänskjutandet till ICC i det här fallet tjänar som täckmantel för vad som kommer att beslutas i resolution 1973 några dagar senare och som undersöks i nästa avsnitt.

Tabell 2: hänskjutande till ICC av situationen i Libyen, S/PV.6491

Positiv till ICC hänskjutande (P5+Libyen)	Negativ till ICC hänskjutande (P5+Libyen)
<p>” Today’s resolution demands...full respect for human rights and international law, and accountability for those responsible for the violence.” (England)</p> <p>” The adoption of resolution 1970 (2011) by all 15 members of the Council is a powerful signal of the determination of the international community” (England)⁹³</p> <p>” This is a clear warning to the Libyan Government that it must stop the killing. Those who slaughter civilians will be held personally accountable.” (USA)</p> <p>” Resolution 1970 (2011) is a strong resolution.” (USA)</p> <p>”Libya’s leaders will be held accountable for viola-</p>	<p>Ingen av P5 och Libyen.</p>

⁹¹ UNSC Resolution S/RES/1970, s. 2, pkt 2.

⁹² UNSC Verbatim Records S/PV. 6491, s. 2

⁹³ UNSC Verbatim Records S/PV. 6491, s. 2

<p>ting these rights and for failing to meet their most basic responsibilities to their people.” (USA)⁹⁴</p> <p>” The Russian Federation supported Security Council resolution 1970 (2011) because of our serious concern over the events taking place in Libya” (ICC omnämns inte alls i Rysslands anförande.)⁹⁵</p> <p>(Kina uttalar sig inte heller om hänskjutandet till ICC)</p> <p>”impunity is no longer an option. The ICC in this matter once again finds justification for its existence.” (Frankrike)</p> <p>”The text (...) recalls the responsibility of each State to protect its own population and of the international community to intervene when States fail in their duty.”⁹⁶ (Frankrike)</p> <p>” I am pleased that the Security Council will refer this matter to the ICC to investigate the crimes...” (Libyen)</p>	
---	--

Resultat: tabell 2

Till skillnad från Darfursituationen är beslutet enhälligt positivt för resolutionen med klart mindre kritik mot ICC. Ytterligare en attitydskillnad gentemot Darfur noteras hos representanten för den drabbade staten själv: medan Sudans representant anklagar domstolen och Rådet för att utnyttjas för vissa staters politiska mål, tackar Libyens representant för antagandet av resolutionen. Den allmänna positiva stämningen förstärks av att även åklagaren Bensouda tackar för Rådets och det internationella samfundets stöd, till skillnad från den förra situationen där hon tydligt uttryckte missnöje och uppgivenhet.⁹⁷

Facit av retoriken kring resolution 1970 är att Rådets medlemsstater samt ICC-åklagaren har varit mer samarbetsorienterade – allmänt och vad gäller ”uppdraget” i Libyen. Medlemmarna betonar hur användbar ICC är, som till skillnad från situationen i Darfur erfarit tillräckligt finansiellt och politiskt stöd. Anföranden pekar på en större enighet inom Rådet samt en större optimism vad gäller Romstadgans generella potential. Stämningen reflekteras även i en briefing från stödmissionen till Säkerhetsrådet, som ytterligare indikerar att både

⁹⁴ UNSC Verbatim Records, S/PV. 6491, s. 3

⁹⁵ UNSC Verbatim Records, S/PV. 6491, s. 4

⁹⁶ UNSC Verbatim Records, S/PV. 6491, s. 5

⁹⁷ Twelfth Report of the Prosecutor of the International Criminal Court to the United Nations Security Council pursuant to UNSCR 1970 (2011)

ICC:s arbete och Rådets stöd är viktigt för freds- och stabiliseringsprocessen i Libyen:

”I would also like to reiterate my continued support to the Chief Prosecutor of the International Criminal Court. Human trafficking may constitute a crime against humanity and it could be prosecuted by the International Criminal Court (...) I would like to thank the Security Council for its cohesive support.”- Martin Kobler⁹⁸

Svängningen i attityden bottenar i att Säkerhetsrådet kommit till insikten att domstolens verksamhet bäst kontrolleras genom att bestämma vilka situationer den ska utreda. Att koppla in ICC kanske till och med distraherar allmänhetens blick från annan, mindre rättsligt grundad verksamhet. Hade förhandlingarna stannat här, ICC fått göra sitt jobb och Säkerhetsrådet dragit sig tillbaka hade situationen varit en annan men Resolution 1973, som följer kort därpå får ICC-hänskjutandet att se ut som en distraktionsmanöver.

Genom att Libyens representant ber om hjälp skapas ett narrativ där Säkerhetsrådet reagerar till följd av Libyens tillåtelse. Vad som inte går ihop med representantens version är att Libyen varken är medlem i Säkerhetsrådet eller ICC, och att den Afrikanska Unionen (AU) bara två år innan uppmanat afrikanska stater till att inte samarbeta med ICC.⁹⁹ Libyens representant, före detta utrikesministern Mr. Shalgham, har rent folkrättsligt inte befogenhet att auktorisera andra stater att intervensera i Libyen, men då han tydligt positionerat sig mot Gaddafi och den libyska regeringen driver han en agenda som spelar Säkerhetsrådet i händerna. Retoriken i Resolutionen ger intrycket av att en internationell inblandning i Libyens angelägenheter är välkommen och därför sker på rättsliga grunder men det är bara en version av situationen – den versionen som Säkerhetsrådet försöker förmedla.

Att retoriken i politiska sammanhang är ett effektivt verktyg och inte kan avvisas som ”tomma ord” har Krebs och Jackson skrivit om. De pratar om *retoriskt tvång* som övertalar politiska aktörer, där narrativet som målas upp har en manipulativ effekt.¹⁰⁰ I det här fallet börjar övertalandet med Shalghams uttalande innan omröstningen. Att rösta mot en resolution eller avstå skulle skicka signalen ”vi vill inte hjälpa en stat i nöd, trots att staten själv har bett om det”, menar han. Detta kan förklara den historiska enigheten inom Säkerhetsrådet som

⁹⁸ SRSG briefings to the UN Security Council, Briefing 8 February 2017, Martin Kobler, United Nations. (<http://unsmil.unmissions.org/Default.aspx?tabid=5109&language=en-US>)

⁹⁹ Decision on the Meeting of African States Parties to the Rome Statute of the International Criminal Court (ICC) adopted 3 July 2009, A.U. Assemb. , 13th Or. Sess., 5, A.U: Doc. Assembly/AU/13 (XIII)

¹⁰⁰ Krebs, Jackson, *Twisting Tongues and Twisting Arms*, s. 55

måste ses i kontrast till tesen om att alla 15 stater känner uppriktig hängivenhet till ICC:s syften.

Bakgrund till S/RES/1973 (2011) – Flygförbud för Libyen

Den 17 mars 2011 antas ytterligare en resolution om Libyen.¹⁰¹ Dels för att Rådet fastslår att de libyska auktoriteterna misslyckats i samarbetet med ICC, och dels för att regeringens våld mot civilbefolkningen påstås ha eskalerat. S/RES/1973 hänvisar till ett förbehåll där Rådet uttrycker sin beredskap att företa hårdare åtgärder ifall Libyen inte samarbetar. Resolutionen upprepar hänskjutandet till ICC och anordnar en *no-fly zone* för libyska flygplan inom vissa områden för att – enligt den officiella motiveringen – skydda civilbefolkningen.¹⁰² Något motsägelsefullt är att Rådet ”värnar om Libyens territoriella integritet och suveränitet” men konstaterar i nästa rad att ”situationen i Libyen utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet” och med anledning av detta auktoriserar ”alla medlemsländer att med alla nödvändiga medel skydda befolkningen i Libyen”.¹⁰³

Plötsligt är ICC alltså inblandat i en politisk konflikt, där Säkerhetsrådet fastställer att Libyen – trots att staten inte är ansluten till ICC – har misslyckats samarbeta med ICC, för att sedan ge alla medlemsstater grönt ljus att i princip göra vad de vill i landet (”skydda med alla nödvändiga medel”). Detta kan ses som en indirekt följd av artikel 13b i Romstadgan. Ett annat sätt att förstå beteendet är att ICC först använts för att skapa intrycket att besluten är rättsligt grundade (resolution 1970), för att sedan fungera som alibi för interventionsmandat (resolution 1973).

Kodning av tillhörande *Verbatim Records*, S/PV.6498

Proceduren är i stora drag densamma som i de föregående mötena, med ett undantag: denna gång närvarar ingen representant för Libyen och omröstningens utfall är med tanke på förra resolutionen oväntat splittrat. Enigheten visade sig vara ett kortvarigt fenomen.

Resolution 1973 antas med tio röster mot fem avstående. Dessa fem är Brasilien, Kina, Tyskland, Indien, Ryssland. Splittringen i sig är inte förvånansvärt och att enigheten från Re-

¹⁰¹ UNSC Resolution S/RES/1973

¹⁰² UNSC Resolution S/RES/1973, s.2

¹⁰³ UNSC Resolution S/RES/1973, s.3, pkt 4.

solution 1970 var ett undantagsfall ingen större överraskning. Det talar också för att medlemmarna egentligen hade visst olika avsikter, som schemat nedan visar.

Tabell 3: No Fly Zone, auktoriserande för FNs medlemsländer att företa alla nödvändiga åtgärder för att skydda civilbefolkningen i Libyen, sanktioner m.m., S/PV.6498

Positiv till S/RES/1973 (P5)	Negativ till S/RES/1973 (P5)
<p>”In its resolution 1970 (2011), which was adopted unanimously, the Security Council recalled the Libyan authorities’ responsibility to <i>protect</i> the Libyan people.” (Frankrike)</p> <p>”we must not allow the rule of law and international morality to be trampled underfoot.”¹⁰⁴ (Frankrike)</p> <p>”The draft resolution provides the Council with the means to <i>protect</i> the civilian populations in Libya.” (Frankrike)</p> <p>”(resolution 1973) authorizes Member States to take all necessary measures to <i>protect</i> civilians and civilian-populated areas under threat of attack.”¹⁰⁵ (England)</p> <p>”(We, and the) NATO, are now ready to shoulder our responsibilities...” (England)</p> <p>” Security Council (...) enabled genuine accountability for war crimes and crimes against humanity by referring the situation to the ICC.” (USA)¹⁰⁶</p> <p>” Responding to the Libyan people and to the League of Arab States, the Security Council has authorized the use of force.” (USA)</p> <p>” we are consistent and firm advocates of the <i>protection</i> of the civilian population.” (Ryssland)</p>	<p>” Unfortunately, work on that document was not in keeping with standard practice in the Security Council.” (Ryssland)</p> <p>”(Questions on) how the no-fly zone would be enforced, what the rules of engagement would be and what limits on the use of force there would be (remained unanswered).” (Ryssland)</p> <p>” Provisions were introduced into the text that could potentially open the door to large-scale military intervention.” (Ryssland)</p> <p>”However, the passion of some Council members for methods involving force prevailed. This is most unfortunate and regrettable.” (Ryssland)</p> <p>” the cause of upholding peace and security throughout the entire region of North Africa and the Middle East will suffer. Such destabilizing developments must be avoided.” (Ryssland)¹⁰⁷</p> <p>” we are consistent and firm advocates of the <i>protection</i> of the civilian population.” (Ryssland)</p> <p>”China has serious difficulty with parts of the resolution.” (Kina)</p> <p>” the Security Council should (...)respect the sovereignty, independence, unity and territorial integrity of Libya and resolve the current crisis (...) through peaceful means.” (Kina)¹⁰⁸</p>

Resultat tabell 3

¹⁰⁴ UNSC Verbatim Records S/PV.6498, s. 2

¹⁰⁵ UNSC Verbatim Records S/PV.6498, s. 4

¹⁰⁶ UNSC Verbatim Records S/PV.6498 s. 5

¹⁰⁷ UNSC Verbatim Records S/PV.6498 s. 8

¹⁰⁸ UNSC Verbatim Records S/PV.6498 s. 10

Huvudargumentet för resolutionen framgår tydligt: ”vi måste ingripa och skydda civilbefolkningen i Libyen eftersom staten själv inte förmår göra det, utan tvärtom vänt sig emot den egna befolkningen.” Doktrinen som åberopas i resolutionen har kommit att kallas *responsibility to protect* (hädanefter R2P), och sammanfattades 2001 i en rapport till FN:s generalförsamling. Centralt i R2P är ”rätten till humanitär intervention”¹⁰⁹ och det officiella syftet att definiera staters ansvar att intervensera i andra stater på grund av humanitära skäl, för att minska framtida oenigheter inom Säkerhetsrådet:¹¹⁰

*”Its central theme, reflected in the title, is ”The Responsibility to Protect”, the idea that sovereign states have a responsibility to protect their own citizens from avoidable catastrophe – from mass murder and rape, from starvation – but that when they are unwilling or unable to do so, that responsibility must be borne by the broader community.”*¹¹¹

I FN-stadgan finns ett explicit förbud mot att FN ska kunna ingripa i medlemsstaters inrikespolitiska angelägenheter. Artikel 2(7) stadgar att ”inget i stadgan ska auktorisera de Förenta Nationerna att ingripa i angelägenheter som sker i det exklusiva territoriet av en medlemsstat (...) men denna princip ska inte tillämpas i fall av tvångsåtgärder under kapitel VII.”¹¹² Kapitel VII reglerar staters ingripanden i undantagsfall av hot mot internationell fred och säkerhet samt rätten till självförsvar.

För att en stat på rättslig grund ska kunna intervensera i en annan stat krävs det enligt FN-stadgans bestämmelser att Säkerhetsrådet beslutar om att det föreligger ett hot mot freden, att ett fredsbrott eller en angreppshandling har utträttats, om att ekonomiska sanktioner inte är tillräckliga, eller om ett angrepp aktiverar rätten till självförsvar.

Resolution 1973 är ett sådant beslut. Rådet fastställer först att det föreligger ett hot mot internationell fred och säkerhet och auktoriserar sedan medlemsländer att ingripa i form av sanktioner men även med alla ”nödvändiga medel” som krävs för att skydda den libyska civilbefolkningen. Att åberopa R2P som anledning för en intervention är problematiskt. Som Carsten Stahn skriver, är inget av R2P-dokumenterna rättsligt bindande eller hunnit bli rättsliga

¹⁰⁹ <https://web.archive.org/web/20070713004206/http://www.iciss-ciise.gc.ca/report-en.asp>

¹¹⁰ <https://web.archive.org/web/20070731161541/http://www.iciss-ciise.gc.ca/pdf/Commission-Report.pdf>, s.10

¹¹¹ <https://web.archive.org/web/20070731161541/http://www.iciss-ciise.gc.ca/pdf/Commission-Report.pdf>, ”the commissions report”, s. 10

¹¹² Charter of the United Nations (1945), art. 2 (7)

normer, och kan därför inte med fog rättfärdiga interventionen.¹¹³ Stahn redogör i en komparativ studie för de tekniska svagheter som doktrinen innehåller och kommer till slutsatsen att ansvar följer ur suveränitet, där ett gemensamt ansvar skulle öka den mänskliga säkerheten. Han menar vidare att doktrinen är för ambivalent för att ha potential att bli mer än retorik. Enligt honom är R2P inte mer än ett politiskt ”*catch word*” – en slutsats som får åberopandet av R2P i föreliggande fall att se ut som ett desperat försök att övertyga om nödvändigheten av en icke-nödvändig intervention.¹¹⁴

Frédéric Mégret går ännu längre och skriver i en artikel att R2P och ICC delar en idealism som de båda grundar sig i, genom att både Romstadgan och R2P-doktrinen ålägger stater positiva skyldigheter.¹¹⁵ Han menar att båda är tätt länkade genom egenskapen att de legitimerar ingripanden i andra stater, och för att båda utnyttjas av Säkerhetsrådet för att återuppliva sin auktoritet.¹¹⁶ Han lyfter problematiken att internationell rättvisa politiseras och att R2P och ICC används som fikonlöv för att rättfärdiga interventioner men missar att ICC till skillnad från R2P grundar sig på en stadga som *de facto* är rättslig bindande för de stater som har anslutit sig. Dessutom finns det möjligheter för ICC att tacka nej till Säkerhetsrådets hänskjutande, och därmed kapa ett av banden till Rådet. Kritiken tar inte heller hänsyn till att aktiverandet av aggressionsbrottet skulle kunna innebära att ICC kan agera än mer självständigt, utan ett föregående beslut från Rådet.

Resolutionen präglas som de två föregående exemplen av ett flertal vaga begrepp. Det blir problematiskt när dessa vagheter möjliggör en auktorisering av något så allvarligt som ett militärt angrepp. Att en regim som systematiskt dödar sin befolkning omedelbart borde hindras från det är en sak. Men att därifrån dra slutsatsen att ett internt statligt dödande innebär ett ”hot mot den internationella freden och säkerheten”, som ger mandat för en militär intervention, är något helt annat. Utöver det definieras detta vakuum till slut alltid av samma fem veto-stater, när det hade varit rimligt att beslut om fredsfrämjande åtgärder tas av alla inblandade stater på samma villkor.

¹¹³ Stahn, Carsten, ”*Responsibility to Protect - political rethoric or emerging legal norm?*”, The American Journal of International Law, Vol. 101 (2007) , s. 101

¹¹⁴ Stahn, Carsten, ”*Responsibility to Protect - political rethoric or emerging legal norm?*”, The American Journal of International Law, Vol. 101 (2007) , s. 120

¹¹⁵ Mégret, Frederic, *ICC, R2P, and the International Community’s Evolving Interventionist Toolkit* , Mc Gill University, Faculty of Law (December 2010), s. 2

¹¹⁶ Mégret, Frederic, *ICC, R2P, and the International Community’s Evolving Interventionist Toolkit* , Mc Gill University, Faculty of Law (December 2010), s. 32

Utvecklingen som skett sedan resolution 1593 visar att stater nu i större utsträckning än innan använder sig av en rättslig vokabulär som förmedlar bilden att interventioner är rättsligt grundade – medan interventioner på tveksamma grunder rent statistiskt inte har minskat. *Juridiken är krigföringens strategiska partner*, skriver Kennedy, och nu har just den problematiken inträffat: en militär intervention kläs i rättsliga termer för att sälja den som juridiskt rättfärdigad och humanitärt nödvändigt.¹¹⁷ Visserligen upprepas hänskjutandet till ICC även i S/RES/1973, men medlemsstaterna auktoriseras också att företa *alla åtgärder som krävs* på libyskt territorium. Att bruka ett juridiskt språk men agera mestadels militärt är farligt då det styr fokus bort från innebörden av en militär intervention – nämligen destabilisering, död, lidande och inte minst stora finansiella förluster. Att utvidga ICC:s mandat till att avgöra när aggressionshandlingar begåtts skulle potentiellt kunna förebygga våldsamma interventioner genom att roten till konflikten elimineras –det vill säga att gripa, åtala och döma gärningsmännen.

Bakgrund till S/2014/348 (2014) och kodning av *Verbatim Records* S/PV.7180

Resolutionsutkastet S/2014/348 gäller konflikten i Syrien. Det föreslås än en gång att situationen hänskjuts till ICC.¹¹⁸ Resolutionen antas dock inte – på grund av Rysslands och Kinas veto. Resterande 13 medlemmar röstar för resolutionen, ingen avstår. Den splittring inom P5 som avtog vid Libyen resolutionen (1970) verkar latent legat kvar.

Tabell 4: Verbatim Record S/PV.7180 om hänskjutandet av situationen i Syrien till ICC

Pro ICC (P5+ Syrien)	Con ICC (P5+ Syrien)
<p>”To argue that the involvement of international justice would undermine the peace process therefore makes no sense, as there is no peace process...”(Frankrike)¹¹⁹</p> <p>”(The draft resolution) is not a political gesture. it is quite simply a moral act.”¹²⁰ (Frankrike)</p> <p>”A veto would cover up all crimes; it would be a veto against justice.” (Frankrike)</p>	<p>”Why deal such a blow to P5 unity at this stage? (...) to create a pretext for armed intervention in the Syrian conflict?”¹²² (Ryssland)</p> <p>”The US frequently indicates the ICC option for others, but is reluctant to accede to the Rome Statute itself. (Ryssland)</p> <p>”GB (...) is unenthusiastic about the exploration in the Court of crimes committed by British nationals</p>

¹¹⁷ Kennedy, David, *Of War and Law*, Princeton University Press, Princeton, N.J., 2006, s. 39

¹¹⁸ UNSC Draft Resolution, S/2014/348

¹¹⁹ UNSC Verbatim Records S/PV.7180, s. 3

¹²⁰ UNSC Verbatim Records S/PV. 7180, s. 4

<p>”Why should the ICC pursue accountability for the atrocities in Africa but not those in Syria ...?” (USA)</p> <p>”While there may be no accountability before the ICC today (...) there should be accountability for those members of the Council that have prevented such accountability.”¹²¹ (USA)</p> <p>”It is to Russia and China’s shame that they have chosen to block efforts to achieve justice for the Syrian people”. (England)</p>	<p>during the Iraq war.” (Ryssland)</p> <p>”China always has reservations concerning the referral by the Security Council of particular country situations to the ICC. This is our principled position.” (Kina)</p> <p>”Syria called for the crime of aggression (...) to be included in the Court’s jurisdiction. That, however, was denied, which is why my country has not ratified the Rome Statute.” (Syrien)</p> <p>”justice is tailored to fit the measurements of targeted States.”¹²³ (Syrien)</p>
--	--

Resultat: tabell 4

Resolutionsutkastet är en påminnelse om FN-systemets svagaste punkter. Veto-funktionen som Ryssland och Kina i det här fallet använder blockerar beslutet, trots att övriga 13 medlemmar enhälligt röstar för resolutionen. Något som med tanke på de timmar diplomater har lagt ner på utkastet inte bara är tids- och resursslöseri men också ineffektivt och från ett demokratiskt perspektiv anmärkningsvärt. I fallet innan avstod fem stater att rösta genom S/RES/1973 – Säkerhetsrådet är följaktligen mindre splittrat den här gången, ändå är det blockerat.

Föreliggande resolution är något av en antites till Koskenniemis tes om att politik och juridik inte per se motverkar varandra, därför att den visar att politiska och strategiska intressen de facto är kontraproduktiva när de blandas med folkrättsliga beslut. Att ta hänsyn till den politiska kontexten när rationella juridiskt styrda beslut ska tas, kan motverka ett distanserat och rationellt beslutsfattande.¹²⁴ Det är just vad Kennedy varnar för, när han kallar FN-systemet för ett *internationellt våldsmonopol*. FN-stadgan förbjuder våldsanvändning förutom i fall av självförsvar, eller om Rådet själv auktoriserat en intervention under kapitel 7 av stadgan. Därav blir det helt och hållet upp till Säkerhetsrådets P5-länder – Kina, Ryssland, USA, England och Frankrike – om och på vilka grunder krig får startas.¹²⁵

Ytterligare en sak skiljer denna resolution från den angående Libyen. Den här gången är det inte bara två vetomakter som motsätter sig resolutionen. Även Syriens representant, Mr. Ja’afari, som för tillfället inte är medlem i Rådet, protesterar mot utkastet och poängterar att

¹²² UNSC Verbatim Records S/PV. 7180, s.13

¹²¹ UNSC Verbatim Records S/PV. 7180, s. 5

¹²³ UNSC Verbatim Records S/PV. 7180, s. 15

¹²⁴ Jouannet, Emmanuelle, *A Critical Introduction*, s, s. 17

¹²⁵ Kennedy, David, *Of War and Law*, Princeton University Press, Princeton, N.J., 2006, s. 81

anledningen till Syriens negativa inställning gentemot ICC är aggressionsbrottet, som trots många diskussioner ännu inte kriminaliserats. Detta uttalande kopplar situationen till undersökningens första del och är ett tecken på att ICC i det här fallet skulle ha haft större inflytande med en aktiverad jurisdiktion över aggressionsbrottet.

Analys av *Verbatim Records* med fokus på rättighets- och säkerhetsrelaterade begrepp

I följande scheman ligger fokus på centrala begrepp för att hitta mönster i begreppsanvändningen inom Säkerhetsrådet. Begreppen som valts är de som har använts särskilt ofta. Kodningen av de föregående scheman visade en tendens avseende bruket av en allt mer juridisk vokabulär. För att undersöka om iakttagelsen stämmer, räknas här frekvensen av juridiska respektive säkerhetspolitiska begrepp i de tidigare analyserade *Verbatim Records*.

Tabell 5, centrala begrepp, säkerhetspolitiska (absoluta tal):

Sökord:	"Peace"	"Security"	"Responsibility"	"Protect"	"Sanctions"	"Politics"	"Aggression"	"Force"
Verbatim Records: Sudan	31	5	3	17	4	18	0	8
Verbatim Records: Libyen	19	6	4	8	7	1	0	11
Verbatim Records: Libyen 2.0	19	3	6	28	11	15	0	29
Verbatim Records: Syrien	25	5	14	14	6	30	3	9

Dessutom har en kvottabell konstruerats som visar genomsnittet på antal gånger som respektive begrepp nämns per sida i *Verbatim Records*. För kvottabellen har en enkel formel använts, som i följande exempel från *Verbatim Records* tillhörande Darfurkonflikten:

$$\frac{31 \text{ träffar "Peace" i S/PV. 5158}}{13 \text{ Sidor i S/PV.5158}} = \text{kvotvärde}$$

Denna tabell är intressant då den till skillnad från de absoluta talen visar ett balanserat värde som även tar dokumentens längd i beaktande. På grund av detta visar kvottabellerna 6 och 8

inte lika stora skillnader som de i tabell 5 och 7 (absoluta tal), men de övergripande trenderna består.

Tabell 6: centrala begrepp, säkerhetspolitiska (kvotvärde):

Sökord	"Peace"	"Security"	"Responsibility"	"Protect"	"Sanctions"	"Politics"	"Aggression"	"Force"
Verbatim Records: Sudan	2,4	0,4	0,2	1,3	0,3	1,4	0	0,6
Verbatim Records: Libyen	2,4	0,7	0,5	1	0,9	1,1	0	1,3
Verbatim Records: Libyen 2.0	1,9	0,3	0,6	2,8	1,1	1,5	0	2,9
Verbatim Records: Syrien	1,4	0,3	0,8	0,8	0,3	1,6	0,2	0,5

Resultat Tabell 5 och 6:

Det föreligger en relativt jämn fördelning av säkerhetsrelaterade ord i respektive *Verbatim Record*. Överlag har våldsanvändning tematiserats mest i samband med Resolution 1970 och 1973 (Libyen). Staters ansvar att skydda nämns framförallt i relation till Libyen och Sudan vilket pekar på att R2P-doktrinen inte hade någon större inverkan. Staters ansvar relaterat till fredsskapande insatser förekom mest i samband med resolutionsutkastet 7180 angående Syrien och S/RES/1593 i Sudan. Begrepp vars användning ökat tydligast från 2005 (Sudan) till 2014 (Syrien) är "politik" och "ansvar". "Fred" och "våldsanvändning" har också använts mycket i samband med Libyen (2011) och Syrien (2014). Detta leder till slutsatsen att retoriken kring det säkerhetspolitiska läget har varit förhållandevist likt vid de olika tillfällena men att Libyenkonflikterna sticker ut genom en mer interventionistisk begreppsanvändning. Detta bekräftas sedan av resultatet i kvottabellen.

Tabell 7: centrala begrepp, juridiska (absoluta tal):

Sökord:	"Impunity"	"accountability"	"law"	"justice"	"prosecute"	"ICC"	"human rights/law"
Verbatim Record:	27	10	20	38	12	36	42

Sudan (2005)							
Verbatim Record: Libyen (2011)	4	3	9	3	5	1	51
Verbatim Record: Libyen (2011)	0	1	11	2	1	0	47
Verbatim Record: Syrien (2014)	25	31	18	51	9	25	81

Tabell 8: centrala begrepp, juridiska (kvotvärde):

Sökord:	"Impunity"	"accountability"	"law"	"justice"	"prosecute"	"ICC"	"human rights/ law"
Verbatim Record: Sudan (2005)	2,1	0,8	1,5	3	0,1	2,8	3,2
Verbatim Record: Libyen (2011)	0,5	0,4	1,1	0,4	0,6	0,1	6,4
Verbatim Record: Libyen (2011)	0	0,1	1,1	0,2	0,1	0	4,7
Verbatim Record: Syrien (2014)	1,4	1,8	1	2,8	0,5	1,4	4,5

Resultat: tabell 7 och 8

Både tabell 7 visar att den rättsliga terminologin tydligt sjunker mellan 2005 och 2011 för att sedan påtagligt öka mellan 2011 och 2014. Tabell 8 bekräftar det resultatet med 2 undantag: begreppen "prosecute" och "human rights/ human rights law". Med tanke på den politiska kontexten för respektive år, kan konstateras att den mer rättsligt och mindre interventionsinriktade terminologin inte har resulterat i färre militära ingripanden. Vad analysen däremot pekar på är att medlemsstaterna ändrat retoriken till en mer rättslig sådan för att motivera beslut – vilket både tabellerna med absoluta tal och kvotvärden visar. Något som antingen kan tolkas vara ytterligare ett fikonlöv inom interventionspolitiken, eller som början på ett mer juridiskt orienterat tillvägagångssätt vad gäller ingripanden i staters nationella angelägenheter.

Sammanfattning och resultat av kodningen

Analysen av resolutionerna och de tillhörande *Verbatim Records* har gett olika resultat. Situationen i Darfur visar att ICC – om den inte bara ska kunna åtala, utan även gripa gärningsmän – i hög grad är beroende av staternas samarbetsvilja. Blandar Säkerhetsrådet sig in och hänskjuter fall till ICC när staten i fråga inte är stadgepart kan det, som i Darfurkonflikten, leda till minskat statligt förtroende för domstolen och således till en försämrad relation. Darfurhänskjutandet och hur det sedan har följts upp, förtydligar det faktum att ICC blir handlingsförlamad utan det statliga stödet som domstolen grundar sig på. Staternas förtroende för ICC är därför avgörande för dess funktionalitet.

Situationen i Libyen visar att ICC har integrerats i Säkerhetsrådets beslutsfattande (15:0 i resolution 1970), men att hänskjutandet riskerar att användas av fel anledning: det verkar som om interventionen, som sedan ledde till Gaddafis död, var rättslig grundad.¹²⁶ Men detta är endast den officiella versionen: flygförbudet, som Säkerhetsrådet inrättade, gav absolut inget folkrättsligt mandat att militärt intervensera i landet för att genomföra en *regime-change*.¹²⁷ Det finns en signifikant skillnad mellan flygförbud och *regime-change*. NATO-styrkorna som dödade Gaddafi har således klart överskridit mandatet. ICC-hänskjutandet har i Libyenkonflikten använts som en förvand för att plocka bort ledaren och inte primärt för att lösa konflikten med diplomatiska, rättsliga medel.

Situationen i Syrien är ett påminnelse om Säkerhetsrådets inherenta dysfunktionalitet, främst på grund av vetorätten. Resolutionsutkastet visar också att Säkerhetsrådet i ett sådant fall blockerar ICC:s arbete. ICC bör därför utveckla mekanismer som möjliggör agerande, befriat från Säkerhetsrådets inverkan, för att ohindrat kunna göra sitt jobb.

Den tydliga ökningen av en ökad rättslig terminologi har visat sig vara irrelevant för Säkerhetsrådets faktiska agerande. Däremot pekar det på risken att en mer juridiskt motiverad politik, inklusive refererande till ICC, används för att skapa ett nytt interventionsnarrativ snarare än stödja systemet för rättsligt ansvarsutkrävande eller öka skyddet av människors rättigheter.

Att reducera ICC till ett politisk verktyg vore trots allt att underskatta det statliga stöd som domstolen har. Den återkommande kritiken, att ICC endast fokuserar på afrikanska stater håller inte hela vägen med tanke på de afrikanska staters starka medverkan under Romstadgan

¹²⁶ Se ovan undersökta S/RES/1973.

¹²⁷ Med *regime-change* menas här att intervensera i ett annat land med syftet att avsätta den befintliga statsledningen. Begreppet är etablerat inom folkrättsliga och säkerhetspolitiska sammanhang.

skapades. Det är till följd av afrikanska staters ömsesidiga anmälningar som många åtal har väckts.¹²⁸ En annan, vanlig kritik är att ICC inte borde vara befogad att utöva jurisdiktion över stater som inte är anslutna till systemet. ICC är en mellanstatlig produkt och har sin rättsbildningsgrund i medlemsstaternas samtycke. Att Säkerhetsrådet kan intervensera och utvidga ICC:s jurisdiktion är en av svagheterna i Romstadgan, som grundar sig i vetomakternas notoriska ovilja att släppa ifrån sig kontrollen.¹²⁹

Den positiva tolkningen av det inherenta narrativ i Säkerhetsrådet är att språket påverkar normbildningen. En mer rättslig diskurs kan således bidra till skapandet av medvetenheten och ökad tydlighet gällande internationella brott. En handling föregås alltid av en tanke – det verkar därför rimligt och konstruktivt att börja med att lägga tid och resurser på att ändra tankemönster. Detta genom att exempelvis bruka ett rättsligt språk och kodifiera brottsliga handlingar i rättsligt bindande dokument alternativt genom att inrätta en domstol som har internationell jurisdiktion över de allra grövsta brotten. Att ICC kritiserats för ineffektivitet må vara berättigat, samtidigt som domstolens normativa värde då kanske underskattas – oavsett antal dömda gärningsmän. Om det leder till att mellanstatliga relationer samt individers beteende påverkas är svårt att säga såhär långt. Tysklands transformering av bestämmelserna i Kampala är icke desto mindre ett tecken på den potentiella räckvidden av ICC:s inverkan på staters beteende.

Med tanke på den politiska kontexten vid respektive situation kan konstateras att det militära våldet inte minskat (ca. 300 000 döda i Darfur, ca. 20 000-30 000 döda i Libyen, och ca. 300 000 döda i Syrien).¹³⁰ Trots att antalet döda är minst i Libyen, har Rådet just i den konflikten auktoriserat en interventionen genom att åberopa R2P- doktrinen. Detta ledde till ett flertal militära insatser, bland andra Sveriges ”operation Karakal”.¹³¹ Ytterligare ett tecken på Rådets godtycklighet och oförutsebarheten av dess beslut. Det finns mycket som med fog kan kritiseras med militära interventioner på andra länders territorium. I Libyen ledde en sådan till diktatorn Gaddafi dödades och de första demokratiska val hölls. Landet befinner sig idag fortfarande – eller kanske just därför – i ett instabilt politiskt läge. Gaddafis död har lämnat ett

¹²⁸ Fatou Bensouda; Stuart Reid, "The International Criminal Court on Trial", content belonging to Council on Foreign Affairs (2012) (Interview)

¹²⁹ Hongju Koh, Harold, Buchwald, Todd F., "The Crime of Aggression: The United States Perspective" The American Journal of International Law, Vol. 109, No. 2 (April 2015)

¹³⁰ Globalis.se (Darfur och Syrien) samt "Libyan estimate: At least 30,000 died in the war". Arab Times Online. Associated Press (Tripoli). 8 september 2011. Arkiverad från [originalet](#) den 15 juni 2012. Läst 27 januari 2012. (Libyen)

¹³¹ Regeringskansliet (2011-06-09) [svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen](#), Läst 12 juni 2011

maktvakuum som många kandidater nu slåss om att fylla. Frågan är, om det hade varit bättre ifall Gaddafi istället lämnats över till ICC och blivit dömd där, eller om det hade lett till samma oroligheter. Att hålla en krigsförbrytare ansvarig för dess handlingar är bara en väldigt liten del av lösningen. Vad som ska hända efter det och vem som ska inta platsen efter gärningsmannen är en minst lika stor del – som varken regleras av ICC eller FN-stadgan.

Det verkar ha skett ett drastiskt paradigmskifte någonstans mellan resolution 1970 och 1973. Från att fokus låg på folkrättsligt ansvarsutkrävande av krigsförbrytarna till en säkerhetspolitisk diskurs med fokus på ansvaret att intervensera militärt i Libyen av den officiella anledningen att skydda den lokala civilbefolkningen. Sedan dess har det rent praktiskt inte hänt så mycket – merparten av de åtalade personer har ännu inte lämnats ut till ICC och kan därför inte heller dömas. Människorättsliga argument ökar som tabell 6 visar i *Verbatim Records* gällande Syrien, samtidigt som politiskt motstånd gör att resolutionen inte träder i kraft. Retoriken pekar på en mer juridisk diskurs medan det säkerhetspolitiska läget just i Syrien ger intrycket av att sakna all form av folkrättslig reglering. Utifrån Kennedys perspektiv är det ett tecken på att juridiska argument medvetet används för att legitimera och propagera för krig inför en internationell publik.¹³² Utifrån Koskenniemis perspektiv, skulle ICC:s ineffektivitet däremot kunna förklaras med att för lite hänsyn till den politiska kontexten har tagits och där fokus istället legat på att implementera odynamiska rättsregler oavsett de politiska, sociala och kulturella omständigheterna.¹³³

Den ökade rättsliga retoriken kan mycket väl grunda sig i ICC:s inblandning i konflikt-situationer som Darfur, Libyen eller Syrien. Som Cassese påpekar, har Romstadgan inte bara funktionen att reglera ICC:s verksamhet, utan även normativa effekt på internationell sedvanerätt och den allmänna rättsuppfattningen.¹³⁴ Romstadgan är inte bara medel, utan mål i sig, genom att den, enligt Cassese, bidrar till att människors förståelse för vad som är brottsligt förändras. Därför ligger det ett värde i själva existensen av stadgan och inte endast i dess effektiva implementering. Utgående från tesen om att samhällliga normer ofta föregår både lagar och rättspraxis, är resultatet av begreppsundersökningen positiv och kommer i idealfallet att leda till färre internationella brott och till att fler människor förstår, när militärt våld de utsätts för och som saknar folkrättslig grund, de facto är ett grovt brott i den internationella rätten.

¹³² Kennedy, David, *Of War and Law*, Princeton University Press, Princeton, N.J., 2006

¹³³ Jouannet, Emmanuelle, *A Critical Introduction*, s. 16

¹³⁴ Cassese, Antonio (red.), *Cassese's International Criminal Law*, 2nd ed. s. 10

En generell fråga förblir varför Rådet valde att hänskjuta just dessa tre fall till ICC, när det finns en uppsjö av folkrättsligt tveksamma situationer som Rådet har samtidigt ignorerat. Ett övertygande argument är, att resurserna naturligtvis inte räcker för att reda ut varenda brott på jorden.

En annan förklaring för selektiviteten är att många stater ännu inte är anslutna till ICC, och därav inte heller befinner sig inom domstolens jurisdiktion så att de skulle kunna utredas. Det argumentet håller dock inte för en närmare granskning, då Säkerhetsrådet har mandat att aktivera och utvidga ICC:s jurisdiktion. Faktum är att 120 stater antog Romstadgan år 1998 – bara sju röstade emot. Såväl Sudan som Libyen och Syrien befinner sig bland dessa.¹³⁵ Varför Rådet väljer att ta sig an just dessa tre av världens alla konflikter ger upphov till frågan om det var ett medvetet val att agera mot stater som inte antagit Romstadgan. Kanske visste staterna i fråga vid omröstningstillfället att de skulle bli först ut att utredas och röstade därför emot? Föreliggande undersökning har inte utrymme att undersöka och än mindre att reda ut dessa frågor men de visar den strukturella komplexiteten som ligger bakom folkrättsliga beslut.

¹³⁵ Cassese, Antonio (red.), *Cassese's International Criminal Law*, 2nd ed. s. 263

Övergripande slutsats och resultatdiskussion

Efter att med hjälp av den retoriska analysen i undersökningens andra del ha kommit fram till att kopplingen mellan Säkerhetsrådets beslut och ICC snarare försvagar domstolens internationella pondus och stater förtroende för den, ska här återanknytas till första delen och betydelsen av aggressionsbrottets aktiverande för en mer ansvarsfull säkerhetspolitik. Med andra delens facit i hand finns det skäl att anta att aktiverandet av ICC:s jurisdiktion över aggressionsbrottet innebär en ny möjlighet för ICC att agera utanför Säkerhetsrådets mandat, och på så sätt motverka risken att reduceras till ett retoriskt verktyg för politiska syften. I artikel 24 (1), FN-stadgan förtydligas Säkerhetsrådets ansvarsområde:

*”In order to ensure prompt and effective action by the United Nations, its Members confer on the Security Council **primary responsibility** for the maintenance of international peace and security.”¹³⁶*

Att med all kraft bevara tolkningsföreträdet i den frågan har varit central för åtminstone ett P5-medlem, USA, vilket framgår i de amerikanska representanterna Koh och Buchwalds uttalanden. De poängterar ett flertal gånger att medborgare i stater som inte är stadgeparter måste kunna undantas från ICC:s jurisdiktion när aktiverandet av aggressionsbrottet blir aktuellt. Vad som motiverar de ihärdiga argumenten kan bara antas vara den egna, ofta icke-auktoriserade, militära inblandningen i konflikter.

Att aktivera ICC:s jurisdiktion över aggressionshandlingar skulle främst påverka individer som har möjlighet att beordra folkrättsstridiga interventioner på andra stater territorium. Det skulle med andra ord inte drabba de individer som är ansvariga för inbördeskrig och dess följder – som i Darfur, Libyen eller Syrien – utan de intervenerande staterna. Statistiskt sett skulle således främst USA påverkas.

Aktiverandet av aggressionsjurisdiktionen skulle inte föra ICC närmare Säkerhetsrådet – tvärtom frigör den från Säkerhetsrådets dominans, som visat sig blockera snarare än främja domstolens effektivitet. Detta förebygger att ICC muterar till ett tomt skal som nämns av diplomater i förbifarten för att få irrelevanta argument att låta hållbara och rättsligt förankrade. Sist men inte minst skulle det sätta strålkastarljus på de aktörer som hitintills har kunnat röra sig fritt i vetorättens skugga – en effekt som kan få andra stater att känna större förtroende för

¹³⁶ Charter of the United Nations (1945), 557 U.N.T.S. 143, art. 24(1)

ICC och därmed öka det internationella stödet för institutionen.

Den sammantagna slutsatsen av undersökningens två delar är att kopplingen mellan ICC och Säkerhetsrådet ännu inte resulterat i mer rättsligt reglerade interventioner, utan i ett mer juridiskt narrativ och hänvisningar till ICC av fel anledningar. I Libyenfallet har ICC gett legitimitet till illegitima interventioner och därmed fungerat som juridiskt alibi. Att aktivera domstolens jurisdiktion över aggressionsbrottet och därmed ge begreppet praktisk istället för enbart retorisk betydelse, innebär att samma person som initierar ett illegalt krig också måste ta konsekvenserna – oavsett krigets utgång.¹³⁷ Som har kommit fram i undersökningen, är den statliga uppbackning mer värdefullt för ICC än Säkerhetsrådets stöd och därför viktigare för utvidgandet av internationellt ansvarsutkrävande och ökar därmed respekten för människors rättigheter.

Statligt ansvarsutkrävande är centralt för en heltäckande implementation av mänskorrättsförpliktelser. Främst för att staters beteende och i synnerhet staters militära interventioner leder till att skyddet av de mänskliga rättigheter inte säkerställs – trots att de i de undersökta fall påstås vara syftet med interventionerna. Säkerhetssystemet, systemet som ska skydda människors liv och säkerhet, är föråldrat och behöver på något vis reformeras. Det undersökta källmaterial indikerar att det inte finns någon anledning att anta att stater drivs av moraliska och ideologiska principer utan att politiska som juridiska beslut tas reaktivt till andra staters agerande, inte primärt för att implementera mänskliga rättigheter världen över.

Ändå finns uppenbarligen mitt i allt det en flyktig antydning av uppriktigt intresse i individers rättigheter och skydd av – åtminstone den egna – civilbefolkningen som borde uppmärksammas. ICC, som helt klart innebär en inskränkning av den suveräna handlingsfriheten, har trots allt skapats på staters egna initiativ och är kanske fröet till ett mer enhetligt system som förebygger orättvisor och minskar den internationella straffriheten. Undersökningen har visat att det finns potential för det.

¹³⁷ Retorisk betydelse, därför att aggressionsbrottet är i teorin redan kriminaliserad i art. 39, FN Stadgan. Det är Säkerhetsrådet som ska avgöra huruvida det har begåtts aggressionsbrott och genom veto-rätten i art. 27(3) är det upp till vetostaternas enat samtycke att ett sådant beslut går igenom. Vidare innebär art. 39 inte, att de individuella gärningsmän kan ställas till svars, till skillnad från tillägget till Romstadgan. (artikel 8 *bis*, 15 *bis* och 15 *ter*)

Referenser

Litteratur

- Bergström, Göran, Boréus, Kristina (red.) (2005), Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys, (2a upplagan) Lund: Studentlitteratur
- Cassese, Antonio (red.), Cassese's International Criminal Law, 2nd ed., Oxford University Press, Oxford 2008
- Hongju Koh, Harold, Buchwald, Todd F., "The Crime of Aggression: The United States Perspective" *The American Journal of International Law*, Vol. 109, No. 2 (April 2015), pp. 257-295
- Kennedy, David, *Of War and Law*, Princeton University Press, Princeton, N.J., 2006
- Koskenniemi, Martti , *Between Impunity and Show Trials*, (2002), 6 *Max Planck Yearbook of United Nations Law*, vol 6.
- Koskenniemi Martti, *The Politics of International Law*, Oxford: Hart Publishing 2011
- Krebs, Ronald R., Jackson, Patrick, "Twisting Tongues and Twisting Arms: The Power of Political Rhetoric", *European Journal of International Relations*, p. 35-66 (2007)
- Kurt Mills, "Bashir is dividing us - Africa and the International Criminal Court", *Human Rights Quarterly*, Vol 34 (2012)
- Megret, Frederic, *ICC, R2P, and the International Community's Evolving Interventionist Toolkit* , Mc Gill University, Faculty of Law (December 2010)
- Schabas, A. William, *Introduction to the International Criminal Court*, Cambridge University Press (2001)
- Stahn, Carsten, "Responsibility to Protect - political rethoric or emerging legal norm?", *The American Journal of International Law*, Vol. 101 (2007)

Lagar och traktater

- Rome Statute of the International Criminal Court (Romstadgan) (1998), 2187 U.N.T.S. 90
- Charter of the United Nations (FN-stagdan) (1945), 557 U.N.T.S. 143
- Bundesrepublik Deutschland Völkerstrafgesetzbuch (VStGB), Artikel 1 des Gesetzes vom 26.06.2002 (BGBl. I S. 2254), in Kraft getreten am 30.06.2002 geändert durch Gesetz vom 22.12.2016 (BGBl. I S. 3150) m.W.v. 01.01.2017

FN Säkerhetsrådsresolutioner

UN Security Council Resolution, UN Doc. S/RES/1593 (2005)

UN Security Council Resolution, UN Doc. S/RES/1970 (2011), 26-02-2011

UN Security Council Resolution, UN Doc. S/RES/1973 (2011), 17-03-2011

UN Draft Resolution, UN Doc. S/2014/348 (2014)

United Nations, 2005, Verbatim Records S/PV. 5158 (2005)

United Nations, 2011, Verbatim Records S/PV. 6490 (2011)

United Nations, 2011, Verbatim Records S/PV. 6498 (2011)

United Nations, 2014, Verbatim Records S/PV. 7180 (2014)

ICC Resolutioner

Amendments to the Rome Statute of International Criminal Court on the Crime of Aggression, C.N.651.2010.TREATIES-8, Kampala 11 juni 2010

Resolution RC/Res. 6 (annex I, II, II), The Crime of Aggression, 11 juni 2010.

Resolution RC/Res. 5, Report of the Working Group on the Crime of Aggression, 10 juni 2010

Resolution RC/Res. 11, (annex III, attachment I, II, III), Report of the Working Group on the Crime of Aggression, maj-juni 2010

Övrigt material

Fatou Bensouda; Stuart Reid, "The International Criminal Court on Trial", content belonging to Council on Foreign Affairs (2012) (Interview)

Goldsmith, Attorney General, Secret Document on Iraq: Resolution 1441, march 2003

International Commission on Intervention and State Sovereignty (ICISS), The Responsibility to Protect, International Development Research Centre, Ottawa, 2001.

von Hall, Gunilla, "de Mistura: Ny dödssiffra – 400 000 dödade i Syrien". Finns att hämta på:
<http://www.svd.se/de-mistura-ny-dodssiffra--400-000-dodade-i-syrien>,
hämtad 02-05-2017